

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи студентів і практичних
занять з дисципліни «Деталі машин»
для студентів напрямів підготовки
6.050502 – «Інженерна механіка» та
6.050503 – «Машинобудування» всіх форм
навчання

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи студентів і практичних
занять з дисципліни «Деталі машин»
для студентів напрямів підготовки
6.050502 – «Інженерна механіка» та
6.050503 – «Машинобудування» всіх форм
навчання

Вінниця
ВНТУ
2015

Рекомендовано до видання Методичною радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 4 від 21. 11. 2013 р.)

Рецензенти:

І. О. Сивак, доктор технічних наук, професор

А. О. Малярчук, кандидат технічних наук, доцент

Методичні вказівки до самостійної роботи студентів і практичних занять з дисципліни «Деталі машин» для студентів напрямів підготовки 6.050502 – «Інженерна механіка» та 6.050503 – «Машинобудування» всіх форм навчання / Уклад. Р. Р. Обертюх, Л. К. Поліщук. – Вінниця : ВНТУ, 2015 – 31 с.

У методичних вказівках викладено основні методичні рекомендації для планування і організації самостійної (СРС) та індивідуальної роботи (ІРС) студентів із дисципліни «Деталі машин», а також наведена інформація про форми та контроль СРС, зміст ІРС (курсowego проекту) для денної та заочної форм навчання. В розділі методичних вказівок до практичних занять наведено мету цих занять, інформацію про форми їх організації та тематику, а також приклади розв'язування та оформлення задач за змістом дисципліни і умови задач з відповідями для самостійної роботи.

Зміст методичних вказівок відповідає програмі дисципліни «Деталі машин» освітньо-професійної програми (ОПП) для студентів напрямів підготовки «Інженерна механіка» та «Машинобудування», які є базовими для продовження навчання за спеціальностями «Технології машинобудування» і «Металорізальні верстати та системи».

ВСТУП

Методичні вказівки до самостійної роботи студентів і практичних занять з дисципліни «Деталі машин» для студентів напрямів підготовки 6.050502 – «Інженерна механіка» та 6.050503 – «Машинобудування» призначені для допомоги студентам під час вивчення теоретичної частини дисципліни, підготовки до практичних і лабораторних занять, поточних і модульних (лекторських) контрольних робіт, виконання курсового проекту та іспиту.

Методичні вказівки складаються з двох розділів: методичні вказівки до самостійної (СРС) та індивідуальної (ІРС) роботи студентів і методичні вказівки до практичних занять.

1 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1.1 Планування СРС

На кафедрі металорізальних верстатів та обладнання автоматизованого виробництва (МРВОАВ) Факультету машинобудування та транспорту (ФМТ) ВНТУ планування СРС з дисципліни «Деталі машин» здійснюється на основі навчальної (НП) та робочої навчальної програм (РНП) і робочих навчальних планів дисципліни (РНПД). В РНПД наводиться перелік тем за змістом дисципліни, що виносяться на СРС. Теми СРС розділені згідно з поділом дисципліни на модулі. В кожній темі СРС є посилання на навчально-методичну (НМ) та інструктивно-методичну (ІМ) літературу.

1.2 Організація СРС

Кожного триместру згідно із розкладом занять, доведеним деканатом ФМТ, на кафедрі МРВОАВ в установлені терміни складають графіки консультацій з дисципліни для студентів денної форми навчання (ДФН), графіки приїзду студентів заочної форми навчання (ЗФН) на установчу сесію (згідно з розкладом занять, розробленим деканатом) та захист лабораторних робіт і курсового проекту. Під час консультацій викладачі, що викладають дисципліну, надають студентам необхідну інформаційну допомогу, перевіряють правильність виконання індивідуальних завдань і проводять захист лабораторних робіт.

Лектори на першій лекції знайомлять студентів з організацією вивчення дисципліни «Деталі машин» за кредитно-модульною системою навчання (КМСН), де обов'язково наводиться інформація про максимальну трудомісткість дисципліни в балах (100 балів), кількість модулів, терміни проведення та максимальну трудомісткість в балах модульних лекторських

контрольних робіт. Дисципліна «Деталі машин» в ФМТ вивчається на третьому курсі ДФН (7-й триместр) і ЗФН (5-й триместр). Підсумковий контроль на ДФН і ЗФН – іспит. Курсовий проект на ДФН виконується в 7-мому триместрі, а на ЗФН – 6-му.

1.3 Форми СРС

Під час вивчення дисципліни «Деталі машин» використовуються такі форми СРС:

- вивчення теоретичного матеріалу дисципліни за конспектом лекцій, підручниками, навчальними посібниками, довідково-нормативною літературою, науково-технічними журналами тощо;
- підготовка теоретичної частини звітів до лабораторних робіт, виконання лабораторних робіт, оформлення звітів з лабораторних робіт і підготовка до їх захисту;
- підготовка до практичних занять за тематикою, наведеною в РНПД;
- підготовка до самостійних практичних занять (СПЗ) з розрахунку пасових і ланцюгових передач за індивідуальним завданням для кожного студента, виконання та захист СПЗ в аудиторії під керівництвом викладача;
- підготовка до поточних і модульних лекторських контрольних робіт та іспиту;
- виконання та підготовка до захисту курсового проекту з дисципліни «Деталі машин».

1.4 Контроль СРС

Контроль за СРС з дисципліни «Деталі машин» проводиться в таких формах:

- перевірка наявності в конспектах студентів інформації з тем дисципліни, винесених на самостійне опрацювання;
- введення питань з тематики матеріалу дисципліни, винесеного на самостійне опрацювання, в завдання поточних і модульних лекторських контрольних робіт та іспиту;
- індивідуальна перевірка знань і навичок студентів, набутих під час вивчення матеріалу дисципліни, винесеного на самостійне опрацювання, під час проведення практичних занять і захисту лабораторних робіт;
- вибірковий контроль знань і навичок студентів з питань тематики матеріалу дисципліни, винесеного на самостійне опрацювання, під час планових консультацій з теоретичного матеріалу дисципліни та курсового проекту.

1.5 Індивідуальні завдання

Основним індивідуальним завданням з дисципліни «Деталі машин» є курсовий проект.

Мета курсового проекту, який є першим конструкторським проектом майбутніх фахівців – механіків – це формування у студентів навиків розв'язування конкретної конструкторської задачі.

Тематика курсових проектів з дисципліни «Деталі машин» – розробка за заданою кінематичною схемою і вхідними даними механічних приводів машин неперервного транспорту (різних типів конвеєрів), піднімальних механізмів (вертикальних і горизонтальних лебідок), простих коробок передач, комбінованих та вбудованих редукторних передач тощо. Кращим студентам, які активно працюють в студентських наукових гуртках, за ухвалою кафедри можуть видаватись індивідуальні завдання на реальні курсові проекти, пов'язані з науково-дослідною роботою кафедри або із замовленнями машинобудівних підприємств. Теми курсових проектів видаються за варіантами, наведеними в джерелі «Методичні вказівки та завдання до курсового проекту з дисципліни «Основи конструювання машин» для студентів спеціальностей 7.090202 – «Технологія машинобудування», 7.090203 – «Металорізальні верстати та системи» та 7.090258 – «Автомобілі та автомобільне господарство».

Робочим навчальним планом дисципліни на курсовий проект виділяється 36 годин СРС.

Обсяг і зміст текстової та графічної частин проекту:

1) текстова частина, обсягом 30...50 с., виконується на аркушах ф. А4 за формами 2 та 2а, містить постановку задачі проектування, кінематичний розрахунок привода, в якому вибирається оптимальний варіант приводного електродвигуна і найбільш складної передачі (редуктора), проектні та перевірені розрахунки всіх передач привода, розробку конструкцій і перевірені розрахунки на статичну міцність всіх валів привода та перевірені розрахунок одного із валів (за вибором) на втомну міцність, вибір за динамічною вантажопідіймальністю підшипникових опор всіх валів привода, вибір стандартних і розрахунок (проектний) нестандартних муфт, наприклад, комбінованих, перевірені розрахунки з'єднань різних видів (нарізних, шпонок, шліцьових тощо), визначення за рекомендаціями елементів корпусних деталей, розробка системи мащення вузлів тертя привода з обґрунтованим вибором типу мастильних матеріалів і розрахунком їх потрібної кількості, специфічні розрахунки, наприклад, тепловий розрахунок черв'ячних передач і висновки, де підведені підсумки з приводу прийнятих конструкторських розв'язків і запропоновані шляхи їх удосконалення;

2) графічна частина, як правило, складається зі складального креслення привода (1 аркуш ф. А1), складального креслення редуктора, виконаного як окремий вузол або вбудованого (наприклад, мотор-барабан) (1 аркуш ф. А1), складального креслення простого вузла (1 аркуш ф. А2), який може

входити як в складальне креслення привода, так і в редуктор (коробку передач) та робочих креслень двох спряжених деталей, наприклад, зубчастого колеса (1 аркуш ф. А3) і спряженого з ним вала (1 аркуш ф. А3).

Курсовий проект з дисципліни «Деталі машин» в системі кредитно-модульного навчання є окремим модулем.

2 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Мета практичних занять – закріплення основних теоретичних положень дисципліни «Деталі машин» та набуття практичних навиків розрахунку деталей і вузлів машин як перевірного, так і проектного.

В результаті проведення практичних занять студенти **повинні**:

1) **знати методики**: виконання кінематичних розрахунків механічних приводів машин за заданими кінематичними схемами; проектного та перевірного розрахунку різних видів передач; з'єднань і пружних елементів; а також основні принципи проектування передач, з'єднань і зварних конструкцій та їх деталей;

2) **вміти**: застосовувати отримані теоретичні знання для розв'язання конструкторських задач; складати кінематичні схеми простих приводів за заданими вхідними даними та визначати напрямки розрахунків і конструювання як привода в цілому, так і його складових ланок та їх деталей; користуватись під час розв'язання конструкторських задач довідковою літературою і стандартами.

2.1 Форми практичних занять

Проведення практичних занять під час викладання дисципліни «Деталі машин» здійснюється за такими формами:

– розв'язування в аудиторії під керівництвом викладача задач згідно із переліком тем практичних занять;

– самостійний проектний та перевірний розрахунки за індивідуальним завданням для кожного студента простого вузла механічного привода (пасової або ланцюгової передачі тощо), для цього студентам надається необхідна методична та довідкова література, а викладач працює в режимі консультацій.

Розв'язування в аудиторії під керівництвом викладача задач з курсу «Деталі машин» може проводитись за двома способами: один студент розв'язує задачу біля класної дошки, а інші учасники практичних занять слідкують за розв'язуванням задачі і конспектують його; кожен студент отримує умову індивідуальної задачі за конкретною тематикою практичного заняття і розв'язує її під контролем викладача.

2.2 Тематика практичних занять

Тема 1. Розрахунок за заданими кінематичними схемами та вхідними даними кінематичних параметрів механічних приводів машин.

Тема 2. Розв'язування задач з проектного та перевірного розрахунку фрикційних передач.

Тема 3. Розрахунок за заданими вхідними даними кінематичних, геометричних, силових та енергетичних параметрів пасових передач.

Тема 4. Проектний і перевірний розрахунки за індивідуальним завданням для кожного студента плоско- або клинопасової передачі.

Тема 5. Розрахунок за заданими вхідними даними кінематичних, геометричних, силових та енергетичних параметрів зубчастих передач: циліндричних і конічних прямозубих, косозубих і кривоозубих.

Тема 6. Розрахунок за заданими вхідними даними кінематичних, геометричних, силових та енергетичних параметрів черв'ячних передач.

Тема 7. Проектний і перевірний розрахунки за індивідуальним завданням для кожного студента ланцюгової передачі.

Тема 8. Проектний і перевірний розрахунки за заданими вхідними даними і схемами навантаження валів на статичну і втомну міцності та жорсткість.

Тема 9. Розрахунок за заданими вхідними даними та схемами установки динамічної вантажопідймальності підшипників кочення та вибір за цим параметром і діаметром шийки вала стандартних підшипників.

Тема 10. Розрахунок за заданими умовами і схемами навантаження з'єднань деталей машин різних видів: зварних, нарізних, шпонкових, шліцьових, штифтових, клинових і профільних.

В кожній темі з наведеного переліку тем практичних занять повинні бути розкриті такі основні питання:

тема 1 – визначення за кінематичною схемою і початковими даними потужностей, частот обертання, обертальних моментів, передаточних відношень та к. к. д. на всіх валах привода (індивідуальні задачі на кінематичний розрахунок приводів – кафедральна розробка);

тема 2 – розрахунок за даними умов задач геометричних, кінематичних, силових та енергетичних параметрів фрикційних передач, а також перевірний розрахунок передач на міцність і зносостійкість (задачі – кафедральна розробка);

тема 3 – визначення за даними умов задач передаточних відношень, діаметрів шківів, міжосьових відстаней, сил натягу гілок передачі і тиску на вали, обертальних моментів та потужностей на валах пасової передачі тощо (задачі – кафедральна розробка).

тема 4 – самостійний розрахунок кожним студентом за індивідуальним завданням всіх параметрів пасової передачі (див. тему 3.).

тема 5 – визначення за даними умов задач передаточних відношень, характерних діаметрів (початкових, виступів і западин) зубчастих коліс,

частот обертання, сил в зачепленні, потужностей та моментів на валах, модулів, числа зубців тощо зубчастих передач різних типів, а також перевірки розрахунки на контактну і згинальну витривалість (задачі – кафедральна розробка).

тема 6 – розрахунок за даними умов задач передаточних чисел, діаметрів (початкових, виступів і западин) черв'яка і черв'ячного колеса, міжосьової відстані, модуля, кутових і лінійних швидкостей, сил в зачепленні, к. к. д., потужностей та моментів на валах черв'ячної передачі, а також перевірка передачі на контактну і згинальну витривалість, жорсткість черв'яка та теплостійкість (задачі – кафедральна розробка).

тема 7 – самостійний розрахунок кожним студентом за індивідуальним завданням кінематичних, геометричних, силових та енергетичних параметрів ланцюгової передачі і перевірка передачі на допустиму колову силу або довговічність.

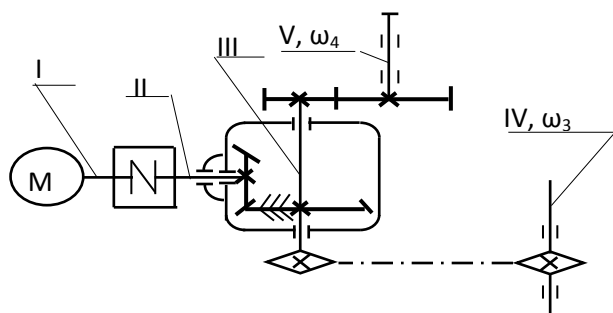
тема 8 – визначення за умовами задач реакцій в опорах валів, побудова епюр згинальних та крутних моментів, визначення небезпечних перерізів вала та виконання перевірних розрахунків валів в цих перерізах на статичну і втомну міцності, а також розрахунок прогинів валів і поворотів перерізів в характерних точках і порівняння їх з допустимими (задачі – кафедральна розробка).

тема 9 – розрахунок за умовами задач еквівалентного динамічного навантаження опор вала і визначення для більш навантаженої опори динамічної вантажопідіймальності із врахуванням схеми навантаження та умов роботи опори. Вибір із довідника за розрахованою динамічною вантажопідіймальністю та діаметром вала стандартних підшипників (задачі – кафедральна розробка).

тема 10 – виконання відповідно до виду з'єднання, схеми його навантаження і умови задачі проектного або перевірнього розрахунку з'єднання. В залежності від виду розрахунку: для перевірнього – визначення напружень в з'єднанні та порівняння їх з допустимими; для проектного – розрахунок характерних розмірів з'єднання (діаметра, довжини тощо) (задачі – кафедральна розробка).

2.3 Приклади оформлення розв'язування задач

Задача № 1 (тема 1)

Визначити в двопотоковому приводі (рис. 2.1) передаточні відношення всього привода і кожної передачі, а також розрахувати частоти обертання та потужності на всіх валах за таких да-

Рисунок 2.1 – Кінематична схема привода

них: $n_1 = 2860 \text{ хв}^{-1}$ – частота обертання вала I; $\omega_4 = 0,7 \cdot \omega_3$ – співвідношення між кутовими швидкостями валів IV та V; $T_1 = 20 \text{ Н}\cdot\text{м}$, $T_2 = 18 \text{ Н}\cdot\text{м}$, $T_3 = 68 \text{ Н}\cdot\text{м}$, $T_4 = 89 \text{ Н}\cdot\text{м}$, $T_5 = 148 \text{ Н}\cdot\text{м}$ – обертальні моменти на всіх валах; к. к. д., відповідно, $\eta_m = 0,99$, $\eta_{кз} = 0,97$, $\eta_{лп} = 0,93$, $\eta_{зв} = 0,94$ і $\eta_{п} = 0,99$ – муфти, конічної прямозубої, ланцюгової та відкритої циліндричної зубчасті передачі і пари підшипників.

Розв'язування

1. Складаємо для вала III, з якого енергетичний потік в приводі ділиться на два потоки, рівняння енергобалансу, рухаючись по кінематичному ланцюгу в двох напрямках – від вала I до вала III та від валів IV і V до вала III:

$$\begin{cases} P_3 = P_1 \cdot \eta_m \cdot \eta_{кз} \cdot \eta_{п}^2 = T_1 \cdot \omega_1 \cdot \eta_m \cdot \eta_{кз} \cdot \eta_{п}^2; \\ P_3 = P_4 / (\eta_{зв} \cdot \eta_{п}) + P_5 / (\eta_{лп} \cdot \eta_{п}) = T_4 \cdot \omega_3 / (\eta_{зв} \cdot \eta_{п}) + T_5 \cdot \omega_4 / (\eta_{лп} \cdot \eta_{п}), \end{cases}$$

звідки з врахуванням, що $\omega_4 = 0,7 \cdot \omega_3$, знаходимо

$$\omega_3 = (T_1 \cdot \omega_1 \cdot \eta_m \cdot \eta_{кз} \cdot \eta_{п}^2 \cdot \eta_{зв} \cdot \eta_{лп}) / (T_4 \cdot \eta_{лп} + 0,7 \cdot T_5 \cdot \eta_{зв}) = (20 \cdot 299,35 \cdot 0,97 \times 0,99^3 \times 0,94 \cdot 0,93) / (89 \cdot 0,93 + 0,7 \cdot 148 \cdot 0,94) = 27,34 \text{ с}^{-1},$$

$$\text{де } \omega_1 = \pi \cdot n_1 / 30 = 3,14 \cdot 2860 / 30 = 299,35 \text{ с}^{-1}.$$

2. Визначаємо кутову швидкість вала V

$$\omega_4 = 0,7 \cdot \omega_3 = 0,7 \cdot 27,34 = 19,14 \text{ с}^{-1}.$$

3. Розраховуємо потужності на всіх валах привода:

$$\begin{aligned} P_1 &= T_1 \cdot \omega_1 = 20 \cdot 299,35 = 5987 \text{ Вт} = 5,99 \text{ кВт}; \\ P_2 &= P_1 \cdot \eta_m \cdot \eta_{п} = 5,99 \cdot 0,99^2 = 5,87 \text{ кВт}; \\ P_3 &= P_1 \cdot \eta_m \cdot \eta_{кз} \cdot \eta_{п}^2 = P_2 \cdot \eta_{кз} \cdot \eta_{п} = 5,87 \cdot 0,97 \cdot 0,99 = 5,64 \text{ кВт}; \\ P_4 &= T_4 \cdot \omega_3 = 89 \cdot 27,34 = 2433,26 \text{ Вт} = 2,43 \text{ кВт}; \\ P_5 &= T_5 \cdot \omega_4 = 148 \cdot 19,14 = 2832,72 \text{ Вт} = 2,83 \text{ кВт}. \end{aligned}$$

4. Знаходимо кутову швидкість вала II та передаточні відношення всіх передач:

$$\begin{aligned} \omega_2 &= P_3 / T_3 = 5870 / 68 = 86,32 \text{ с}^{-1}; \\ u_{кз} &= \omega_1 / \omega_2 = 299,35 / 86,32 = 3,47; \\ u_{лп} &= \omega_2 / \omega_3 = 86,32 / 27,34 = 3,16; \\ u_{зв} &= \omega_2 / \omega_4 = 86,32 / 19,14 = 4,51; \\ u_{31} &= \omega_1 / \omega_3 = u_{кз} \cdot u_{лп} = 299,35 / 27,34 = 10,95; \\ u_{32} &= \omega_1 / \omega_4 = u_{кз} \cdot u_{зв} = 299,35 / 19,14 = 15,64. \end{aligned}$$

Відповіді: $P_1 = 5,99 \text{ кВт}$; $P_2 = 5,87 \text{ кВт}$; $P_3 = 5,64 \text{ кВт}$; $P_4 = 2,43 \text{ кВт}$; $P_5 = 2,83 \text{ кВт}$; $\omega_2 = 86,32 \text{ с}^{-1}$; $\omega_3 = 27,34 \text{ с}^{-1}$; $\omega_4 = 19,14 \text{ с}^{-1}$; $u_{кз} = 3,47$; $u_{лп} =$

$$= 3,16; u_{зв} = 4,51; u_{з1} = 10,95; u_{з2} = 15,64.$$

Задача № 2 (тема 2)

Визначити у фрикційній циліндричній передачі діаметри ведучого d_1 та веденого d_2 котків, міжосьову відстань a , колову силу F_t і силу притискання котків F_r за таких даних: $P_1 = 2$ кВт – потужність на валу ведучого котка; $u = 2,5$ – передаточне відношення; $f = 0,04$ – коефіцієнт тертя між котками; $[\sigma_H] = 1500$ МПа – допустиме контактне напруження (котки зі сталі ШХ15, передача працює в мастилі); $\omega_1 = 150$ с⁻¹ – кутова швидкість ведучого котка; $\psi_{bd} = b/d_1 = 0,3$ – коефіцієнт ширини котка (тут b – ширина котка); $\xi = 0,95$ – коефіцієнт проковзування; $k_{зз} = 1,25$ – коефіцієнт запасу зчеплення; $K_H = 1,1$ – коефіцієнт навантаження.

Розв'язування

1. За відомою залежністю для фрикційних циліндричних передач розраховуємо орієнтовний діаметр ведучого котка:

$$d_1 = K_d \cdot \sqrt[3]{\frac{K_H \cdot T_1 \cdot k_{зз} \cdot (\xi \cdot u + 1)}{\psi_{bd} \cdot f \cdot [\sigma_H]^2 \cdot \xi \cdot u}} = 654 \cdot \sqrt[3]{\frac{1,1 \cdot 13,33 \cdot 1,25 \cdot (0,95 \cdot 2,5 + 1)}{0,3 \cdot 0,04 \cdot [1500]^2 \cdot 0,95 \cdot 2,5}} = 64,62 \text{ мм},$$

де $K_d = 654$ – для сталевих котків; $T_1 = P_1 / \omega_1 = 2000 / 150 = 13,33$ Нм – обертальний момент на валу ведучого котка. Беремо $d_1 = 65$ мм.

2. Визначаємо діаметр веденого котка d_2 та міжосьову відстань a передачі за відомими формулами для цього типу передач:

$$d_2 = d_1 \cdot \xi \cdot u = 65 \cdot 0,95 \cdot 2,5 = 154,38 \text{ мм, беремо } d_2 = 155 \text{ мм;} \\ a = 0,5 \cdot (d_1 + d_2) = 0,5 \cdot (65 + 155) = 220 \text{ мм.}$$

2. Уточняємо передаточне відношення передачі

$$u_y = d_2 / (d_1 \cdot \xi) = 155 / (65 \cdot 0,95) = 2,51.$$

4. Знаходимо колову силу F_t та силу притискання котків F_r за залежностями:

$$F_t = 2 \cdot 10^3 \cdot T_1 / d_1 = 2 \cdot 10^3 \cdot 13,33 / 65 = 410,15 \text{ Н;} \\ F_r = F_t \cdot k_{зз} / f = 410,15 \cdot 1,25 / 0,04 = 12817,19 \text{ Н.}$$

Відповіді: $d_1 = 65$ мм; $d_2 = 155$ мм; $a = 220$ мм; $F_t = 410,15$ Н; $F_r = 12817,19$ Н; $u_y = 2,51$.

Задача № 3 (тема 3)

Визначити в клинопасовій передачі міжосьову відстань a , діаметр веденого шківів d_2 , сили натягу гілок передачі F_1 і F_2 та колову силу F_t , а також коефіцієнт тяги ψ за таких даних: $F_0 = 300$ Н – сила попереднього натягу паса; $f = 0,3$ – коефіцієнт тертя між пасом і шківом; $\alpha_{1к} = 130^\circ$ – кут ковзання на ведучому шківі; $d_1 = 120$ мм – діаметр ведучого шківів; $u = 3$ – передаточне відношення; $\varphi = 40^\circ$ – кут клина паса. Проковзуванням паса знехтувати.

Розв'язування

1. З відомих залежностей для пасових передач

$F_t = F_1 - F_2$, $2 F_0 = F_1 + F_2$ та $F_1 / F_2 = e^{f' \alpha_{1к}}$ (формула Ейлера), знаходимо:

$$F_1 = F_2 \cdot e^{f' \alpha_{1к}}; F_2 = 2 F_0 / (e^{f' \alpha_{1к}} + 1) = 2 \cdot 300 / (7,71 + 1) = 68,89 \text{ Н};$$
$$F_1 = 2 F_0 - F_2 = 2 \cdot 300 - 68,89 = 531,11 \text{ Н}; F_t = F_1 - F_2 = 531,11 - 68,89 = 462,22 \text{ Н},$$

де $\alpha_{1к} = 3,14 \cdot 130^\circ / 180^\circ = 2,27$ рад.; $f' = f / \sin(0,5\varphi) \approx 3 \cdot f = 3 \cdot 0,3 = 0,9$ (для $\varphi = 40^\circ$); $e^{f' \alpha_{1к}} = 7,71$.

2. Розраховуємо діаметр веденого шківів d_2 та міжосьову відстань a за відомими формулами для пасових передач:

$$d_2 \approx d_1 \cdot u = 120 \cdot 3 = 360 \text{ мм}; a = 0,5 \cdot (d_2 - d_1) / \sin(0,5\gamma) \approx$$
$$\approx (d_2 - d_1) / \gamma = (360 - 120) / 0,87 = 275,86 \text{ мм},$$

де $\gamma = 180^\circ - \alpha_{1к} = 180^\circ - 130^\circ = 50^\circ = 0,87$ рад.

3. Визначаємо коефіцієнт тяги передачі за формулою

$$\psi = F_t / (2 \cdot F_0) = 462,22 / (2 \cdot 300) = 0,77.$$

Відповіді: $a = 275,86$ мм; $d_2 = 360$ мм; $F_1 = 531,11$ Н; $F_2 = 68,89$ Н; $F_t = 462,22$ Н; $\psi = 0,77$.

Задача № 4 (тема 5)

Визначити модуль m , геометричні параметри (d_1 ; d_2 ; a_w), моменти на валах T_1 і T_2 , колову F_t , радіальну F_r та нормальну F_n сили в прямозубій циліндричній передачі за таких даних: $P_2 = 4$ кВт – потужність на валу колеса; $\omega_2 = 28 \text{ с}^{-1}$ – кутова швидкість колеса; $u = 3$ – передаточне число; $z_1 = 20$ – число зубців шестерні; $K_{F\beta} = 1$ – коефіцієнт навантаження; $Y_{FS1} = 4,13$ – коефіцієнт форми зуба; $\sigma_{FP1} = 100$ МПа – допустиме напруження згину зуба шестерні; $\psi_{bd} = 0,3$ – коефіцієнт ширини колеса; $\alpha = 20^\circ$ – кут профілю зуба. Колеса сталеві.

Розв'язування

1. Розраховуємо моменти на валах T_1 і T_2 для особливої точки передачі – полюса, де к. к. д. евольвентної передачі $\eta = 1$:

$$T_2 = P_2 / \omega_2 = 4000/28 = 142,86 \text{ Нм}; T_1 = T_2 / u = 142,86/3 = 47,62 \text{ Нм}.$$

2. За формулою для проектного розрахунку прямозубих циліндричних передач визначаємо орієнтовний модуль m передачі:

$$m = K_m \cdot \sqrt[3]{\frac{K_{F\beta} \cdot T_1 \cdot Y_{FS1}}{\Psi_{bd} \cdot z_1^2 \cdot \sigma_{FP1}}} = 14 \cdot \sqrt[3]{\frac{1 \cdot 47,62 \cdot 4,13}{0,3 \cdot 20^2 \cdot 100}} = 3,56 \text{ мм},$$

де для сталевих коліс $K_m = 14$ – коефіцієнт модуля. Беремо для наступних розрахунків стандартний модуль $m = 4$ мм.

3. Визначаємо ділильні діаметри коліс d_1 і d_2 та міжосьову відстань a_w за відомими формулами для прямозубих циліндричних передач:

$$d_1 = m \cdot z_1 = 4 \cdot 20 = 80 \text{ мм}; d_2 = d_1 \cdot u = 80 \cdot 3 = 240 \text{ мм}; a_w = 0,5 \cdot (d_1 + d_2) = 0,5 \cdot (80 + 240) = 160 \text{ мм}.$$

4. За відомими залежностями для прямозубих циліндричних передач знаходимо сили:

$$F_t = 2 \cdot 10^3 \cdot T_1 / d_1 = 2 \cdot 10^3 \cdot 47,62 / 80 = 1190,5 \text{ Н}; F_r = F_t \cdot \tan \alpha = 1190,5 \cdot \tan 20^\circ = 433,31 \text{ Н}; F_n = F_t / \cos \alpha = 1190,5 / \cos 20^\circ = 1266,90 \text{ Н}.$$

$$\text{Перевірка. } F_n = \sqrt{F_t^2 + F_r^2} = \sqrt{1190,5^2 + 433,31^2} = 1266,90 \text{ Н}.$$

Відповіді: **$m = 4$ мм; $d_1 = 80$ мм; $d_2 = 240$ мм; $a_w = 160$ мм; $F_t = 1190,5$ Н; $F_r = 433,31$ Н; $F_n = 1266,90$ Н.**

Задача № 5 (тема 6)

Визначити в черв'ячній передачі міжосьову відстань a_w , ділильні діаметри черв'яка d_1 та черв'ячного колеса d_2 , колову F_{t1} , радіальну F_{r1} , осьову F_{a1} та нормальну F_n сили в зачепленні за таких даних: $P_2 = 2$ кВт – потужність на валу колеса; $\omega_2 = 7 \text{ с}^{-1}$ – кутова швидкість черв'ячного колеса; $q = 0,25 \cdot z_2$ – коефіцієнт діаметра черв'яка; $z_2 = 50$ – число зубців колеса; $x = 0$ – коефіцієнт зміщення; $\gamma_w = 10^\circ$ – кут підйому гвинтової лінії черв'яка; $\sigma_{HP2} = 190$ МПа – допустиме контактне напруження для матеріалу колеса; $K_H = 1,0$ – коефіцієнт навантаження; $\alpha = 20^\circ$ – кут профілю; $f = 0,08$ – коефіцієнт тертя в зачепленні; $\eta_{зп} = 0,98$ – к. к. д. зубчастої пари.

Розв'язування

1. Розраховуємо момент T_2 на валу черв'ячного колеса для особливої точки передачі – полюса:

$$T_2 = P_2 / \omega_2 = 2000/7 = 285,71 \text{ Н}\cdot\text{м}.$$

2. За формулою для проектного розрахунку черв'ячних передач визначаємо орієнтовну міжосьову відстань a_w :

$$a_w = 610 \cdot \sqrt[3]{(T_2 \cdot K_H) / \sigma_{HP_2}^2} = 610 \cdot \sqrt[3]{(285,71 \cdot 1,0) / 190^2} = 121,56 \text{ мм}.$$

2. З формули $a_w = 0,5 \cdot m \cdot (q + z_2)$ для черв'ячних передач, із врахуванням, що $q = 0,25 \cdot z_2$, знаходимо орієнтовний модуль передачі

$$m = 1,6 \cdot a_w / z_2 = 1,6 \cdot 121,56 / 50 = 3,89 \text{ мм, беремо стандартний модуль } m = 4 \text{ мм}.$$

3. Визначаємо коефіцієнт діаметра черв'яка

$$q = 0,25 \cdot z_2 = q = 0,25 \cdot 50 = 12,5 \text{ – це стандартне значення}.$$

4. За відомими залежностями для черв'ячних передач знаходимо дільні діаметри черв'яка d_1 та черв'ячного колеса d_2 , уточнюємо міжосьову відстань a_w і перевіряємо коефіцієнт зміщення x :

$$d_1 = m \cdot q = 4 \cdot 12,5 = 50 \text{ мм}; d_2 = m \cdot z_2 = 4 \cdot 50 = 200 \text{ мм}; a_w = 0,5 \cdot m \cdot (q + z_2) = 0,5 \cdot 4 \cdot (12,5 + 50) = 125 \text{ мм}; x = a_w / m + 0,5 \cdot (q + z_2) = 125 / 4 + 0,5 \cdot (12,5 + 50) = 0.$$

5. За відомими залежностями для черв'ячних передач знаходимо сили, попередньо визначивши к. к. д. передачі за формулою $\eta = \eta_{зп} \cdot \eta_{гв.п} = 0,98 \times \tan \gamma_w / \tan (\gamma_w + \rho') = 0,98 \tan 10^\circ / \tan (10^\circ + 4,87^\circ) = 0,65$ (тут $\rho' = \tan^{-1} \cdot (f / \cos \alpha) = \tan^{-1} \cdot (0,08 / \cos 20^\circ) = 4,87^\circ$ – зведений коефіцієнт тертя):

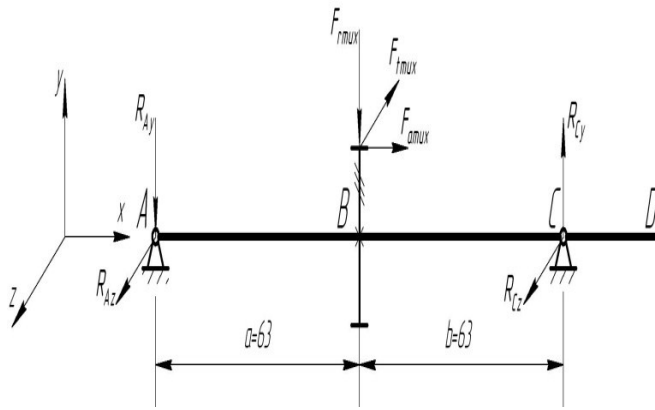
$$F_{t2} = 2 \cdot 10^3 \cdot T_2 / d_2 = 2 \cdot 10^3 \cdot 285,71 / 200 = 2857,1 \text{ Н}; F_{a1} = F_{t2} / \eta = 2857,1 / 0,65 = 4395,54 \text{ Н}; F_{t1} = F_{a1} \cdot \tan (\gamma_w + \rho') = 4395,54 \times \tan (10^\circ + 4,87^\circ) = 1167,10 \text{ Н};$$

$$F_n = F_{t1} / (\cos \alpha \cdot \sin (\gamma_w + \rho')) = 1167,10 / (\cos \alpha \cdot \sin (10^\circ + 4,87^\circ)) = 4839,72 \text{ Н};$$

$$F_{r1} = F_n \cdot \sin \alpha = 4839,72 \cdot \sin 20^\circ = 1655,28 \text{ Н}.$$

$$\text{Перевірка. } F_n = \sqrt{F_{t1}^2 + F_{r1}^2 + F_{a1}^2} = \sqrt{1167,10^2 + 1655,28^2 + 4395,54^2} = 4839,72 \text{ Н}.$$

Відповіді: $d_1 = 50 \text{ мм}; d_2 = 200 \text{ мм}; a_w = 125 \text{ мм}; F_{t1} = 1167,10 \text{ Н};$

$$F_{r1} = 1655,28 \text{ Н}; F_{a1} = 4395,54 \text{ Н}; F_n = 4839,72 \text{ Н}.$$

Задача № 6 (тема 8)

За схемою навантаження вала (рис. 2.2) розрахувати опорні реакції, побудувати епюри згинальних і крутних моментів,

Рисунок 2.2 – Схема навантаження вала

а також визначити небезпечний переріз вала та зробити перевірний розрахунок вала на статичну міцність за такими даними: матеріал вала сталь 40ХН, термообробка – нормалізація $[\sigma_{зг}] = 195 \text{ МПа}$ – допустиме напруження згину; $\sigma_B = 780 \text{ МПа}$ – тимчасовий опір матеріалу; $\sigma_T = 460 \text{ МПа}$ – межа текучості матеріалу); відстані між опорами вала а та b вказані на рисунку в мм; дільний діаметр циліндричного косозубого колеса, наприклад, тиххідного ступеня двоступінчастого редуктора $d_{2\text{тих}} = 308,72 \text{ мм}$; діаметр вала під колесом $d = 90 \text{ мм}$; силові параметри навантаження вала: $F_{тр} = 17,73 \cdot 10^3 \text{ Н}$ – колова сила; $F_{рт} = 6,73 \cdot 10^3 \text{ Н}$ – радіальна сила; $F_{ат} = 5,25 \cdot 10^3 \text{ Н}$ – осьова сила; $T_{2т} = 2671,78 \text{ Н}\cdot\text{м}$ – обертальний момент, що діє на валу.

Розв'язування

1 Визначення горизонтальних складових реакцій в опорах вала за умовами рівноваги (умовно вважаємо, що в горизонтальній площині Oxz діє тільки сила $F_{тр}$):

а) записуємо рівняння рівноваги згинальних моментів, що діють на вал, відносно опори А:

$$\Sigma M_A = -R_{cz} \cdot (a + b) + F_{тр} \cdot a = 0,$$

звідки знаходимо реакцію в опорі С:

$$R_{cz} = \frac{F_{тр} \cdot a}{(a + b)} = \frac{17,73 \cdot 10^3 \cdot 63 \cdot 10^{-3}}{(63 + 63) \cdot 10^{-3}} = 8,865 \cdot 10^3 \text{ Н};$$

б) складаємо рівняння рівноваги згинальних моментів відносно опори С:

$$\Sigma M_C = R_{Az} \cdot (a + b) - F_{тр} \cdot b = 0,$$

звідки розраховуємо реакцію в опорі А:

$$R_{Az} = \frac{F_{tr} \cdot b}{(a+b)} = \frac{17,73 \cdot 10^3 \cdot 63 \cdot 10^{-3}}{(63+63) \cdot 10^{-3}} = 8,865 \cdot 10^3 \text{ Н.}$$

Перевірка. Проектуємо всі сили, що діють в горизонтальній площині Oxz , на вісь z :

$$R_{Az} - F_{tr} + R_{Cz} = 8,865 \cdot 10^3 - 17,73 \cdot 10^3 + 8,865 \cdot 10^3 = 0.$$

2. Визначення вертикальних складових реакцій в опорах вала за умовами рівноваги (умовно вважаємо, що у вертикальній площині Oxy діють сили F_{gr} та $F_{ат}$):

а) записуємо рівняння рівноваги згинальних моментів відносно опори А:

$$\Sigma M_A = -R_{Cy} \cdot (a+b) + F_{gr} \cdot a + M_a = 0,$$

звідки знаходимо реакцію в опорі С:

$$R_{Cy} = \frac{F_{gr} \cdot a + M_a}{(a+b)} = \frac{6,73 \cdot 10^3 \cdot 63 \cdot 10^{-3} + 810,4}{(63+63) \cdot 10^{-3}} = 9,800 \cdot 10^3 \text{ Н,}$$

де $M_a = \frac{F_{ат} \cdot d_{2гги}}{2} = \frac{5,25 \cdot 10^3 \cdot 308,72 \cdot 10^{-3}}{2} = 810,400 \text{ Н} \cdot \text{м}$ – зосереджений згинальний момент від осьової сили $F_{ат}$;

б) складаємо рівняння рівноваги згинальних моментів відносно опори С:

$$\Sigma M_C = -R_{Ay} \cdot (a+b) - F_{gr} \cdot b + M_a = 0,$$

звідки розраховуємо реакцію в опорі А:

$$R_{Ay} = \frac{M_a - F_{gr} \cdot b}{(a+b)} = \frac{810,4 - 6,73 \cdot 10^3 \cdot 63 \cdot 10^{-3}}{(63+63) \cdot 10^{-3}} = 3,070 \cdot 10^3 \text{ Н.}$$

Перевірка. Проектуємо всі сили, що діють у вертикальній площині Oxy , на вісь y :

$$-R_{Ay} - F_{gr} + R_{Cy} = -3,07 \cdot 10^3 - 6,73 \cdot 10^3 + 9,8 \cdot 10^3 = 0.$$

3. Знаходимо сумарні реакції в опорах А і С за формулами:

$$R_A = \sqrt{R_{Az}^2 + R_{Ay}^2} = \sqrt{(8,865 \cdot 10^3)^2 + (3,070 \cdot 10^3)^2} = 9,382 \cdot 10^3 \text{ Н;}$$

$$R_C = \sqrt{R_{Cz}^2 + R_{Cy}^2} = \sqrt{(8,865 \cdot 10^3)^2 + (9,800 \cdot 10^3)^2} = 13,215 \cdot 10^3 \text{ Н.}$$

4. Будуємо епюри згинальних моментів (рис. 2.3) за такими розрахунками для площин дії силових факторів.

Горизонтальна площина:

– ділянка АВ, де для $0 \leq x_1 \leq a$ згинальний момент розраховується за формулою

$$M_{z1} = R_{Az} \cdot x_1,$$

звідки для $x_1 = 0$, $M_{z1} = 0$, а для $x_1 = a = 63 \cdot 10^{-3}$ м,

$$M_{z1} = R_{Ay} \cdot a = 8,865 \cdot 10^3 \cdot 63 \cdot 10^{-3} = 558,500 \text{ Н} \cdot \text{м.}$$

– ділянка СВ, де для $b \leq x_2 \leq 0$ згинальний момент знаходиться за залежністю

$$M_{z2} = R_{Cz} \cdot x_2,$$

звідки для $x_2 = 0$, $M_{z2} = 0$, а для $x_2 = b = 63 \cdot 10^{-3}$ м,

$$M_{z2} = R_{Cz} \cdot x_2 = 8,865 \cdot 10^3 \cdot 63 \cdot 10^{-3} = 558,500 \text{ Н} \cdot \text{м.}$$

На ділянці DC згинальні моменти не діють.

Вертикальна площина:

– ділянка АВ, де для $0 \leq x_1 \leq a$ згинальний момент розраховується за формулою

$$M_{y1} = -R_{Ay} \cdot x_1,$$

звідки для $x_1 = 0$, $M_{y1} = 0$, а для $x_1 = a = 63 \cdot 10^{-3}$ м,

$$M_{y1} = -R_{Ay} \cdot a = -3,07 \cdot 10^3 \cdot 63 \cdot 10^{-3} = -193,200 \cdot \text{Н} \cdot \text{м.}$$

– ділянка СВ, де для $b \leq x_2 \leq 0$ згинальний момент знаходиться за залежністю

$$M_{y2} = R_{Cy} \cdot x_2,$$

звідки для $x_2 = 0$, $M_{y2} = 0$, а для $x_2 = b = 63 \cdot 10^{-3}$ м,

$$M_{y2} = R_{Cy} \cdot b = 9,8 \cdot 10^3 \cdot 63 \cdot 10^{-3} = 617,200 \text{ Н} \cdot \text{м.}$$

На ділянці DC згинальні моменти не діють.

Перевірка. $M_a = M_{y_2} + M_{y_1} = 617,200 + 193,200 = 810,400 \text{ Нм}$.

5. Розраховуємо в небезпечному перерізі вала (т. В) зведений момент і еквівалентне напруження за відомими формулами опору матеріалів:

$$M_{3B} = \sqrt{M_{\Sigma 3T}^2 + (0,75 \dots 1,0)T_{2T}^2} = \sqrt{832,40^2 + (0,75 \dots 1,0)2671,78^2} = \\ = (2459,05 \dots 2798,48 \text{ Н}\cdot\text{м};$$

$$\sigma_{\text{екв}} = M_{3B}/W = (2459,05 \dots 2798,48)/7,15 \cdot 10^{-5} = (3,44 \dots 3,91) \cdot 10^7 \text{ Па} = \\ = 34,40 \dots 39,10 \text{ МПа, що менше } [\sigma_{3T}] = 195 \text{ МПа.}$$

$$6. \text{ Запас статичної міцності вала на згин } n = [\sigma_{3T}]/\sigma_{\text{екв}} = \\ = 195/(34,4 \dots 39,1) = 5,67 \dots 4,99 \text{ (тут } W = \pi d^3/32 = 3,14 \cdot (9 \cdot 10^{-2})^3/32 = \\ = 7,15 \cdot 10^{-5} \text{ м}^3 \text{ – осьовий момент опору перерізу вала в т. В).}$$

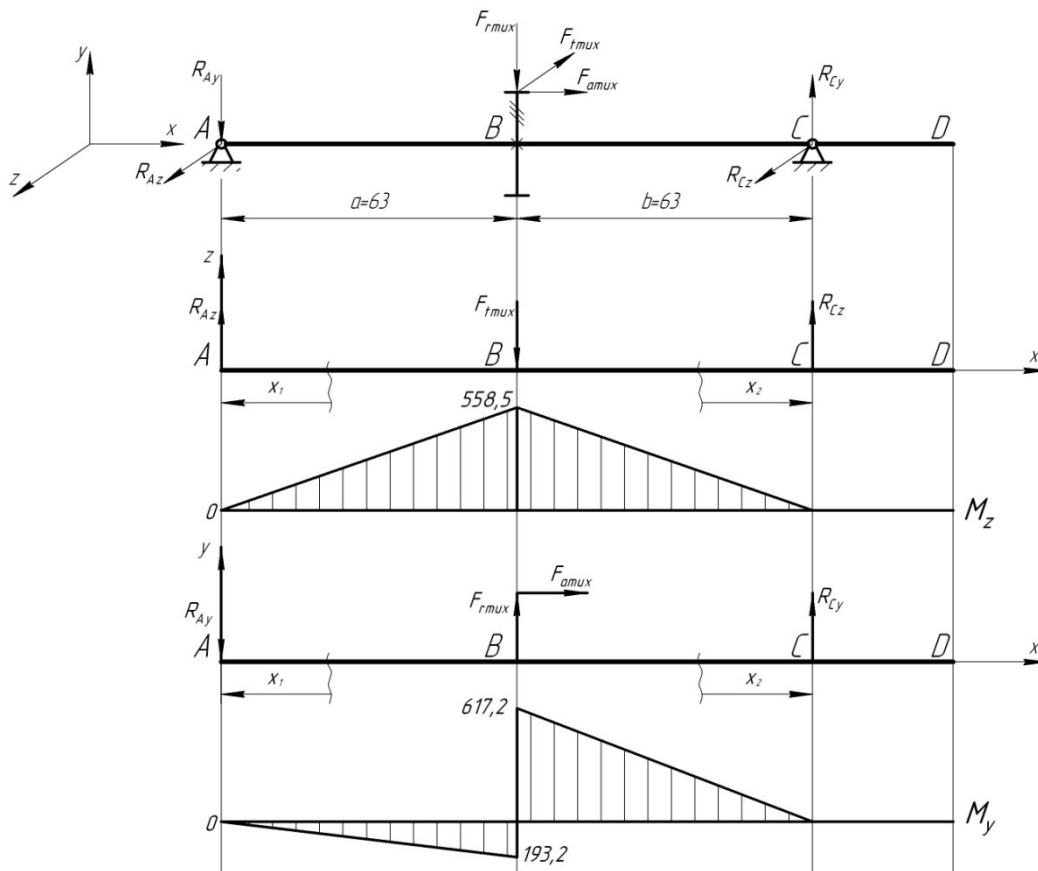
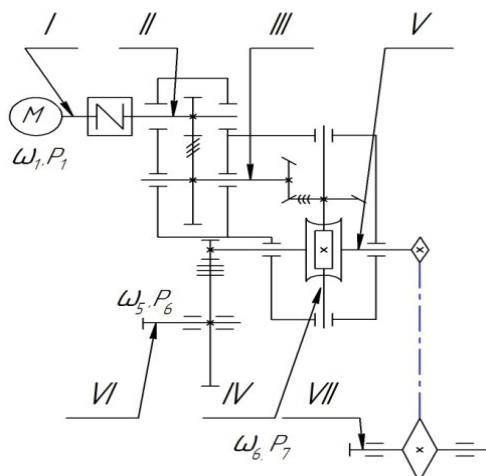

Рисунок 2.3 – Епюри згинальних моментів, що діють на вал

Примітка. Оскільки обертальний момент, що діє на валу, $T_{2m} = const$, то сенсу будувати епюру крутних моментів немає. За умовою задачі, вал, що розраховується, тихохідний (вихідний) вал двоступінчастого циліндричного косозубого редуктора, обертальний момент на якому діє на ділянках BC і CD.

2.4 Типові умови задач для практичних занять і СРС

Задачі в цьому підрозділі наведені за темами 1...8 підрозділу 2.2 методичних вказівок. Умови задач із кінематичного розрахунку приводів, розрахунку передач і їх валів подано в скороченому вигляді і без нумерації рисунків. В умовах цих задач кінематичні, геометричні, енергетичні та силові параметри приводів, передач і деталей машин позначені загальноприйнятими в курсі «Деталі машин» символами: ω_i – кутова швидкість; n_i – частота обертання, хв^{-1} ; v_i – лінійна (колова) швидкість; U_i – передаточне відношення (число); D_i (або d_i) – діаметр деталі (ланки) механізму, привода тощо; m , m_n , m_t , $m_m \equiv m$, m_e , m_{nm} , m_{te} – модулі передач нормальні (індекс «п») та торцеві (індекс «т»), відповідно, циліндричних прямозубої (і черв'ячної) та косозубої і конічної прямозубої та криво зубих (середніх, індекс «т»), і зовнішніх колових, індекс «е»); α_1 , $\alpha_{1к}$, $\alpha_{1с}$, φ , α , α_w , β , β_m , γ , γ_w , δ , ρ , ρ' – кути, відповідно, обхвату, ковзання і спокою на меншому шківі пасової передачі та клина клинового паса, профілю зуба та зачеплення зубчастих передач, підйому гвинтової лінії черв'яка – ділильний і початковий, обхвату зубом черв'ячного колеса черв'яка та тертя – звичайний і зведений; ε_α , ε_β – коефіцієнти радіального та осьового перекриття в зубчастих передачах; U_j – передаточне відношення в передачах (тут j позначає вид передачі: $j = \text{пл. п.}$ – плоскопасова; $j = \text{кл. п.}$ – клинопасова; $j = \text{в. з.}$ – відкрита прямозуба циліндрична; $j = \text{ц. к.}$ – закрыта циліндрична косозуба; $j = \text{ц. в.}$ – закрыта циліндрична із внутрішнім зачепленням; $j = \text{к. п.}$ – закрыта прямозуба конічна; $j = \text{к. к.}$ – закрыта криво зуба конічна; $j = \text{ч. п.}$ – черв'ячна; $j = \text{л. п.}$ – ланцюгова; $j = \text{р.}$ – редуктор); P_i – потужність на валу передачі; η_j – ККД передачі (зміст індекса « j » такий же, як і біля « U_j »); T_i – обертальний момент на валу; F_t , F_r , F_a , F_n , F_1 , F_2 – сили, що діють в передачах і на вали тощо, відповідно, колова (тангенціальна), радіальна, осьова та нормальна в зубчастих передачах і сили натягу робочої та холостої гілок пасових і ланцюгових передач; K_i – різні коефіцієнти пропорційності, запасу тощо, зміст яких слід дивитись в поясненнях до розрахункових формул, наведених в літературних джерелах з дисципліни «Деталі машин»; S_{Hi} , S_{Fi} – коефіцієнти безпеки в зубчастих передачах.

№ 1

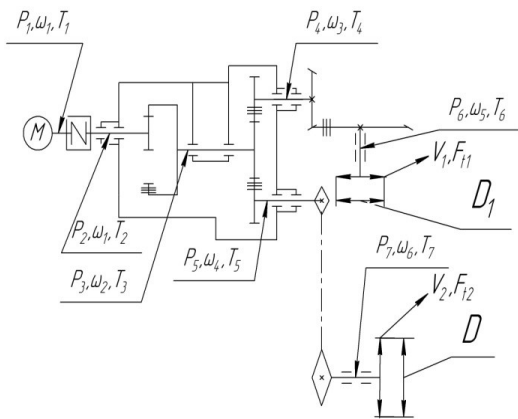
Дано: $\omega_1 = 309.8 \text{ с}^{-1}$; $\omega_5 = 1 \text{ с}^{-1}$;
 $\omega_6 = 2 \text{ с}^{-1}$; $\eta_M = 0,99$; $\eta_{\text{ц. к.}} =$
 $= 0,98$; $\eta_{\text{к. к.}} = 0,98$; $\eta_{\text{ч. п.}} = 0,8$;
 $\eta_{\text{в. з.}} = 0,94$; $\eta_{\text{л. п.}} = 0,93$; $\eta_{\text{п.}} = 0,99$;
 $P_1 = 10 \text{ кВт}$; $P_5 = 7,31 \text{ кВт}$ $P_6 = 1,2 P_7$;
 $U_{\text{ц. к.}} = 2$; $U_{\text{к. к.}} = 4$; $U_{\text{в. з.}} = 8$;

Визначити:

$U_{\text{ч. п.}} - ?$; $U_{\text{р.}} - ?$; $U_{\text{л. п.}} - ?$; $U_{31} - ?$; $U_{32} - ?$;

ω_k -?; P_k -?; T_k -?, де $k = 1 \dots 7$ – кількість валів.

№ 2

Дано: $D_1 = 300 \text{ мм}$; $V_1 = 0,5 \frac{\text{м}}{\text{с}}$;

$F_{t1} = 2 \text{ кН}$; $F_{t2} = 1 \text{ кН}$;

$D_2 = 400 \text{ мм}$; $V_2 = 0,2 \frac{\text{м}}{\text{с}}$; $U_{\text{ц. в.}} = 4$;

$U_{\text{ц. п. 1}} = U_{\text{ц. п. 2}} = 4$; $\omega_3 = 4\omega_5$; $\eta_M =$

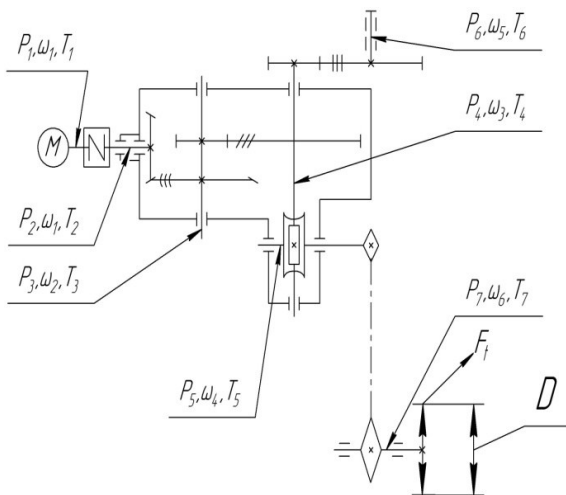
$= 0,99$; $\eta_{\text{п}} = 0,99$; $\eta_{\text{ц. в.}} =$

$= 0,96$; $\eta_{\text{ц. п.}} = 0,96$; $\eta_{\text{к. п.}} = 0,95$;

Визначити: $U_{\text{к. п.}}$ -?; $U_{\text{л. п.}}$ -?; U_p -?;

U_{z1} -?; U_{z2} -?; P_i -?; T_i -?, де $i=1 \dots 7$ – кількість валів.

№ 3

Дано: $P_6 = 4 \text{ кВт}$; $P_7 = 7 \text{ кВт}$;

$D=400 \text{ мм}$; $F_t = 1 \text{ кН}$; $\omega_5 = 10 \text{ с}^{-1}$;

$\omega_6 = 1 \text{ с}^{-1}$; $\omega_3 = 45 \text{ с}^{-1}$; $U_{\text{к. к.}} =$

$= 4$; $U_{\text{ц. к.}} = 4$; $U_{\text{ч.п}} = 20$; $\eta_M =$

$= 0,99$; $\eta_{\text{к. к.}} = 0,97$; $\eta_{\text{ц. к.}} = 0,98$;

$\eta_{\text{ч. п.}} = 0,8$; $\eta_{\text{п}} = 0,99$; $\eta_{\text{л. п.}} = 0,94$;

$\eta_{\text{в. з.}} = 0,95$;

Визначити:

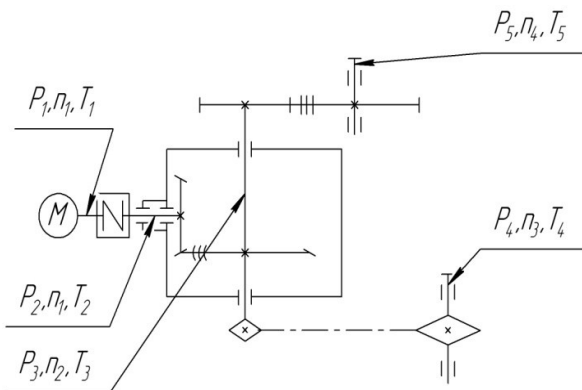
P_1 -?; P_2 -?; P_3 -?; P_4 -?; P_5 -?;

T_i -?, де $i=1 \dots 7$ – кількість валів;

ω_1 -?; ω_2 -?; ω_4 -?; $U_{\text{л. п.}}$ -?;

$U_{\text{в.з}}$ -?; U_{z1} -?; U_{z2} -?; U_p -?

№ 4

Дано: $T_1 = 20 \text{ Нм}$; $T_2 = 18 \text{ Нм}$;

$T_3 = 68 \text{ Нм}$; $T_4 = 89 \text{ Нм}$; $T_5 =$

$= 148 \text{ Нм}$; $n_1 = 1460 \text{ хв}^{-1}$;

$n_3 = 1,5 n_4$; $\eta_M = 0,99$; $\eta_{\text{п}} = 0,99$;

$\eta_{\text{к. к.}} = 0,97$; $\eta_{\text{л. п.}} = 0,93$; $\eta_{\text{з. в.}} =$

$= 0,94$;

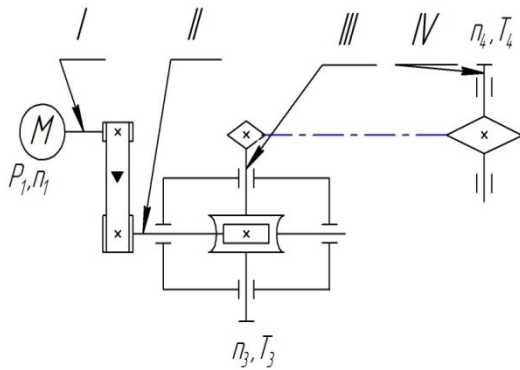
Визначити:

$U_{\text{в.з}}$ -?; U_{z1} -?; U_{z2} -?; n_2 -?; n_3 -?;

n_4 -?; P_k -?, де $k = 1 \dots 4$ – кількість ва-

лів;

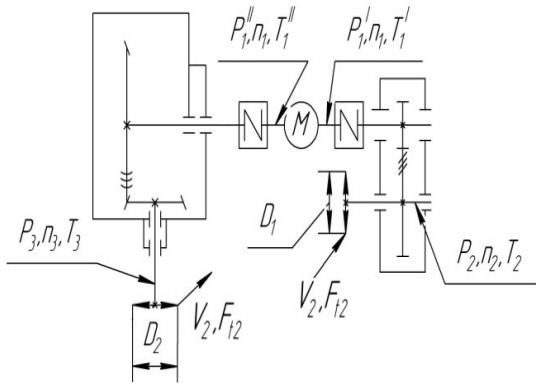
№ 5

Дано: $n_3 = 20 \text{ хв}^{-1}$; $n_4 = 10 \text{ хв}^{-1}$;
 $n_1 = 1460 \text{ хв}^{-1}$; $U_{\text{кл. п.}} = 2$; $P_1 =$
 $= 5,13 \text{ кВт}$; $\eta_{\text{ч. п.}} = 0,8$; $\eta_{\text{л. п.}} = 0,94$;
 $\eta_{\text{п}} = 0,99$; $\eta_{\text{кл. п.}} = 0,94$; $T_3^I =$
 $= 569 \text{ Нм}$ – частина обертового мо-
 менту, що знімається з вала колеса реду-
 ктора. $T_3 = T_3^I + T_3^{II}$ повний момент на
 валу колеса редуктора (вал III); T_3^{II} – ча-
 стина моменту, що передається на ланцюгову передачу.

Визначити: U_p –?; T_2 –?; n_2 –?; T_3 –?; T_4 –?; T_3^{II} –?; P_k –?, де $k = 1 \dots 4$ – кількість валів;

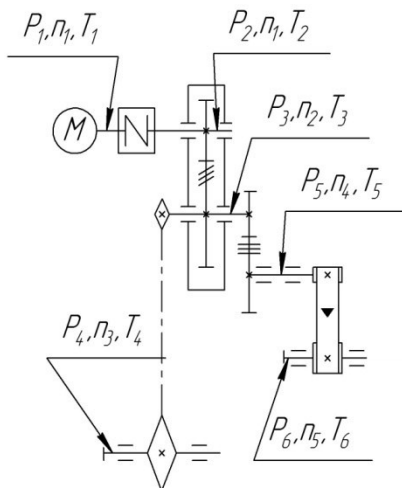
№ 6

Дано: $D_1 = 300 \text{ мм}$; $V_1 =$
 $= 5 \text{ м/с}$; $D_2 = 200 \text{ мм}$; $V_2 =$
 $= 4 \text{ м/с}$; $U_{\text{к. п.}} = 3,5$; $\eta_{M1} = \eta_{M2} = 0,99$;
 $\eta_{\text{п}} = 0,99$; $\eta_{\text{ц. к.}} = 0,98$; $\eta_{\text{к. п.}} = 0,97$;
 $F_{t1} = 0,2 \text{ кН}$; $F_{t2} = 0,1 \text{ кН}$;

Визначити: $P_1 = P_1^I + P_1^{II}$ –?; P_1^I –?;
 P_1^{II} –?; P_2 –?; P_3 –?; T_1 –?; T_1^I –?; T_1^{II} –?;
 n_1 –?; n_2 –?; n_3 –?; $U_{\text{ц. к.}}$ –?; T_2 –?; T_3 –?

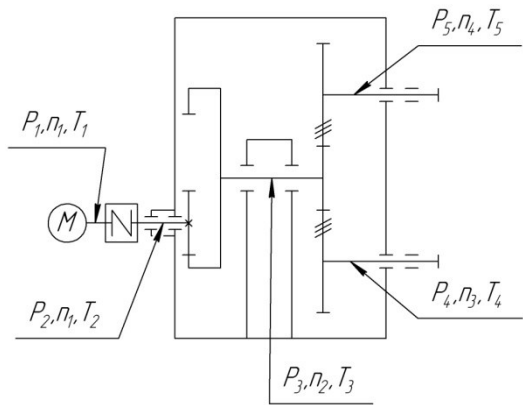
№ 7

Дано: $P_1 = 4 \text{ кВт}$; $P_4 = 1 \text{ кВт}$; $P_6 = 2 \text{ кВт}$;
 $n_1 = 1430 \text{ хв}^{-1}$; $n_3 = 178 \text{ хв}^{-1}$; $n_5 = 55 \text{ хв}^{-1}$;
 $U_{\text{ц.к}} = 4$; $U_{\text{л. п.}} = 2$; $U_{\text{кл. п.}} = 2$; $\eta_M =$
 $= 0,99$; $\eta_{\text{п}} = 0,99$; $\eta_{\text{ц. к.}} = 0,98$; $\eta_{\text{в. з.}} =$
 $= 0,94$; $\eta_{\text{кл. п.}} = 0,94$; $\eta_{\text{л. п.}} = 0,94$;

Визначити: n_2 –?; n_4 –?; $U_{\text{в. з.}}$ –?;
 U_{z1} –?; U_{z2} –?; P_2 –?; P_3 –?; P_5 –?;
 T_k –?, де $k = 1 \dots 6$ – кількість валів.

№ 8

Дано: $T_5 = T_4 = 650 \text{ Нм}$; $T_1 = 1/32 T_4$; $T_3 = 1/5 T_4$; $P_1 = 3,5 \text{ кВт}$;

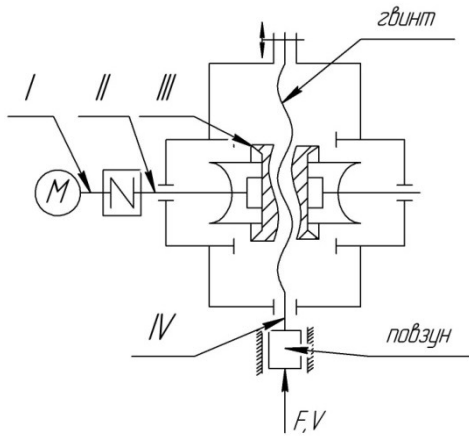
$\eta_{\text{ц. в.}} = 0,96$; $\eta_{\text{п}} = \eta_{\text{м}} = 0,99$;

$\eta_{\text{ц. к.}} = 0,98$;

Визначити: $P_{\text{к}} - ?$; $i_{\text{р}} - ?$; $U_{\text{шв}} - ?$;

$U_{\text{max}} - ?$; $U_{\text{р}} = U_{\text{шв}} \cdot U_{\text{тих}}$; $\omega_{\text{к}} - ?$, де $k = 1 \dots 5$ – кількість валів.

№ 9

Дано: $F = 1 \text{ кН}$; $v = 0,006 \text{ м/с}$ – лінійна швидкість повзуна ;

$\eta_{\text{гв. п.}} = 0,4$ – ККД гвинтової передачі;

$\eta_{\text{н. гв.}} = 0,8$ – ККД напрямних гвинта;

$\eta_{\text{м}} = 0,99$; $\eta_{\text{п}} = 0,99$; $\eta_{\text{ч.п}} = 0,72$;

$\eta_{\text{н. п.}} = 0,83$; – ККД напрямних повзуна;

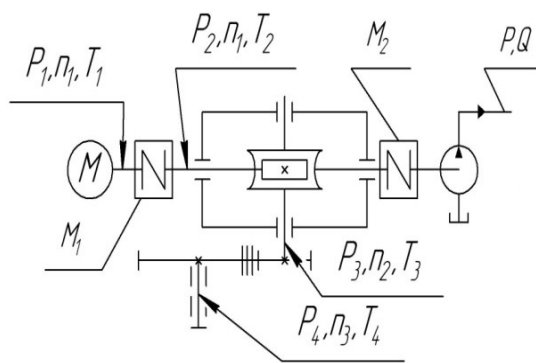
$\omega_1 = 309,8 \text{ с}^{-1}$; $h = 25 \text{ мм}$ – хід гвинта;

$\omega_2 = 2\pi v/h$ – зв'язок між лінійною швидкістю повзуна та кутовою швидкістю черв'ячного колеса.

Визначити: $P_{\text{к}} - ?$, $T_{\text{к}} - ?$, де $k = 1 \dots 4$ –

кількість ланок привода; $\omega_2 - ?$; $U_{\text{ч. р.}} - ?$;

№ 10

Дано: $P = 10 \text{ МПа}$ – тиск в напірній порожнині гідронасоса;

$Q = 2,5 \cdot 10^{-4} \text{ м}^3/\text{с}$ подача гідронасоса;

$n_1 = 1460 \text{ хв}^{-1}$; $\eta_{\text{н}} = 0,72$ – загальний ККД гідронасоса;

$\eta_{\text{м1}} = 0,99$ – ККД муфти M1;

$\eta_{\text{м2}} = 0,99$ – ККД муфти M2;

$\eta_{\text{п}} = 0,99$; $\eta_{\text{ч. р.}} = 0,8$;

$\eta_{\text{в. з.}} = 0,94$; Потужність, що її споживає гідронасос, знайти за формулою

$P_{\text{н}} = p \cdot Q / \eta_{\text{н}}$.

$P_{\text{н}} = p \cdot Q / \eta_{\text{н}}$.

Визначити: $P_1 - ?$; $P_2 - ?$; $P_3 - ?$; $T_1 - ?$; $T_2 - ?$; $T_3 - ?$; $T_4 - ?$;

частоту $n_2 - ?$; $U_{\text{ч. р.}} - ?$; $U_3 - ?$, якщо $U_{\text{в. з.}} = 6$.

№ 11

Дано: плоскопасова передача; $P_1 = 10$ кВт; $\omega_2 = 50$ с⁻¹; $f = 0,5$ – коефіцієнт тертя між пасом і шківом; $\alpha_1 = 170^\circ$; $d_1 = 120$ мм; $U = 2$; $\eta_{пл. п.} = 0,95$; $\eta_{п.} = 0,99$. Проковзуванням паса знехтувати.

Визначити: F_t – ?; F_1 – ?; F_2 – ?; F_r – ?; F_0 – ?; T_1 – ?; T_2 – ?; P_2 – ?; ψ – ?; a – ?; ω_1 – ?.

№12

Дано: плоскопасова передача; $f = 0,6$ – коефіцієнт тертя між пасом і шківом; $\alpha_1 = 150^\circ$; $P_1 = 4$ кВт; $\omega_1 = 100$ с⁻¹, $\omega_2 = 40$ с⁻¹; $\eta_{пл. п.} = 0,96$; $\eta_{п.} = 0,99$; $d_2 = 400$ мм. Впливом ковзання в передачі знехтувати.

Визначити: F_t – ?; F_1 – ?; F_2 – ?; F_r – ?; F_0 – ?; T_1 – ?; T_2 – ?; P_2 – ?; ψ – ?; a – ?.

№ 13

Дано: клинопасова передача; $f = 0,3$ – коефіцієнт тертя між пасом і шківом; $\omega_1 = 60$ с⁻¹; $\eta_{пл. п.} = 0,94$; $\eta_{п.} = 0,99$; $F_0 = 300$ Н — сила попереднього натягу паса; $\alpha_{1к} = 130^\circ$ – кут ковзання на ведучому шківі; $d_1 = 120$ мм; $U = 3$; $\varphi = 40^\circ$ – кут клина паса. Проковзуванням паса знехтувати.

Визначити: F_t – ?; F_1 – ?; F_2 – ?; F_r – ?; F_0 – ?; T_1 – ?; T_2 – ?; P_1 – ?; P_2 – ?; ψ – ?; d_2 – ?; a – ?.

№ 14

Дано: закрыта фрикційна циліндрична передача; $P_1 = 2$ кВт; $U = 2,5$; $f = 0,04$ – коефіцієнт тертя між катками; $[\sigma_H] = 1000$ МПа – допустиме контактне напруження (катки зі сталі ШХ15, передача працює в мастилі); $\omega_1 = 150$ с⁻¹; $\psi_{bd} = b/d_1 = 0,3$ – коефіцієнт ширини катка; $\xi = 0,95$ – коефіцієнт проковзування; $k_{зз} = 1,25$ – коефіцієнт запасу зчеплення; $K_H = 1,1$ – коефіцієнт навантаження; $\eta_{ф.ц} = 0,95$; $\eta_{п.} = 0,99$.

Визначити: d_1 – ?; d_2 – ?; a – ?; F_t – ?; F_r – ?; b – ?; T_1 – ?; T_2 – ?; P_2 – ?.

№ 15

Дано: закрыта конічна фрикційна передача; $P_1 = 2$ кВт; $U = 2$; $f = 0,04$ – коефіцієнт тертя ковзання в передачі; $\zeta = 0,95$ – коефіцієнт, що враховує пружне ковзання катків; $k_{зз} = 1,3$ – коефіцієнт запасу зчеплення; $\eta_{ф.к} = 0,94$; $\eta_{п.} = 0,99$; $\omega_1 = 150$ с⁻¹; $\psi_{bd} = b/d_1 = 0,2$ – коефіцієнт ширини катка; $K_H = 1,1$ –

коефіцієнт навантаження. Передача працює в мастилі. Катки виготовлені із сталі ШХ15 з допустимим контактним напруженням $[\sigma_H] = 1000$ МПа.

Визначити: d_1 – ?; d_2 – ?; d_{e1} – ?; d_{e2} – ?; R_m – ?; R_e – ?; F_t – ?; F_a – ?; b – ?; T_1 – ?; T_2 – ?; P_2 – ?.

№ 16

Дано: еквівалентна косозубій за міцністю прямозуба циліндрична передача; $P_1 = 12$ кВт; $\omega_2 = 50$ с⁻¹; $U_v = 5$; $z_v = 29$; $m_v = m_n = 4$ мм; $\beta = 18^\circ$; $\alpha_t = \alpha_{tw} = 20^\circ$.

Визначити: параметри косозубої передачі: z_1 – ?; z_2 – ?; U – ?; a_w – ?; m_t – ?; T_1 – ?; T_2 – ?; F_t – ?; F_r – ?; F_a – ?; F_n – ?; d_1 – ?; d_2 – ?.

№ 17

Дано: прямозуба конічна передача; $P_1 = 4$ кВт; $\omega_1 = 150$ с⁻¹; $n_1 = 573,25$ хв⁻¹; $m_e = 3$ мм; $z_1 = 20$; $\alpha = 20^\circ$; $b = 40$ мм. Передача ортогональна.

Визначити: d_1 – ?; d_2 – ?; d_{e1} – ?; d_{e2} – ?; R_m – ?; R_e – ?; U – ?; z_2 – ?; F_{t1} – ?; F_{a1} – ?; F_{r1} – ?; F_n – ?; T_1 – ?; T_2 – ?; δ_1 – ?; δ_2 – ?; $\{d_{v1}; d_{v2}; a_v; z_{v1}; z_{v2}; U_v\}$ параметри еквівалентних прямозубих циліндричних зубчастих коліс – ?.

№ 18

Дано: відкрита прямозуба циліндрична передача з колесами зі сталі 45; $P_1 = 4$ кВт; $\omega_2 = 28$ с⁻¹; $U = 3$; $z_1 = 20$; $K_{F\beta} = 1,2$; $Y_{FS1} = 3,43 + (13,2/z_1)$; $\sigma_{FP1} = 100$ МПа; $\psi_{bd} = 0,3$; $\alpha = \alpha_w = 0^\circ$.

Визначити: m – ?; d_1 – ?; d_2 – ?; a_w – ?; T_1 – ?; T_2 – ?; F_t – ?; F_r – ?; F_n – ?; z_2 – ?; ω_1 – ?.

№ 19

Дано: косозуба відкрита циліндрична передача зі сталевими колесами; $T_2 = 320$ Н·м; $U = 6$; $z_2 = 132$; $Y_{FS1} = 4,07$; $K_{F\beta} = 1,6$; $\sigma_{FP1} = 100$ МПа; $\varepsilon_\beta = 1,3$; $\beta = 12^\circ$; $\psi_{bd} = 0,6$; $\alpha_t = \alpha_{tw} = 20^\circ$; $\omega_1 = 157$ с⁻¹.

Визначити: m_n – ?; m_t – ?; d_1 – ?; d_2 – ?; a_w – ?; T_1 – ?; P_1 – ?; z_1 – ?; параметри прямозубої передачі, еквівалентної за міцністю заданій косозубій: d_{v1} – ?; d_{v2} – ?; a_v – ?; z_{v1} – ?; z_{v2} – ?.

№ 20

Дано: черв'ячна передача: $\omega_1 = 150$ с⁻¹; $\gamma_w = 10,1^\circ$; $m = 5$ мм; $q = 0,25 \cdot z_2 = 12,5$; $x = 0$; $\alpha = 20^\circ$; $\eta_{з.п} = 0,95$ – к.к.д. зубчастої пари; $f' = 0,04$ – зведений коефіцієнт тертя в зачепленні; $K_H = 1$; $\varepsilon_\alpha = 1,8$; $\delta = 50^\circ$; $\sigma_{HP2} = 210$ МПа.

Визначити: $d_1 - ?$; $d_2 - ?$; $a_w - ?$; $v_1 - ?$; $\omega_2 - ?$; $v_2 - ?$; $v_s - ?$; $z_1 - ?$; $\eta_{г.п} -$ к.к.д. гвинтової пари $- ?$; $\eta_{ч.п} - ?$; $P_1 - ?$; $P_2 - ?$; $T_2 - ?$; $F_{t1} - ?$; $F_{r1} - ?$; $F_n - ?$; $F_{a1} - ?$; $l_\Sigma - ?$. Перевірити передачу на контактну витривалість: $\sigma_{H2} \leq \sigma_{HP2}$.

№ 21

Дано: конічна закрыта передача з коловим зубом; $P_1 = 12$ кВт; $U = 4$; $n_2 = 372,5$ хв⁻¹; Матеріал коліс – сталь 18 ХГТ; $\sigma_{HP1} = 1050$ МПа; $\sigma_{HP2} = 950$ МПа; $K_H = 1,1$; $K_{be} = 0,285$; $v_H = 0,91$; $\beta_m = 35^\circ$; $z_1 = 22$. Передача ортогональна.

Визначити: $d_{e1} - ?$; $d_{e2} - ?$; $U_m - ?$; $R_m - ?$; $R_e - ?$; $d_1 - ?$; $d_2 - ?$; $m_{mn} - ?$; $m_{te} - ?$; $T_1 - ?$; $T_2 - ?$; $b - ?$; $d_{v1} - ?$; $d_{v2} - ?$; $a_v - ?$; $U_v - ?$; $z_{v1} - ?$; $z_{v2} - ?$.

№ 22

Дано: відкрита прямозуба циліндрична передача; $P_1 = 5$ кВт; $z_1 = 30$; $U = 5$; $\sigma_{HP1} = 400$ МПа; $\psi_{bd} = 1,2$; $Y_{FS1} = 3,47 + (13,2/z_i)$ (коефіцієнт форми зуба, $i=1;2$); $\omega_1 = 43,96$ с⁻¹; $K_{F\beta} = 1,2$; $\alpha_t = \alpha_{tw} = 20^\circ$.

Визначити: $m - ?$; $d_1 - ?$; $d_2 - ?$; $T_1 - ?$; $T_2 - ?$; $a_w - ?$; $F_t - ?$; $F_r - ?$; $F_n - ?$.
Перевірити передачу на контактну витривалість, прийнявши: $Z_E = 190$; $Z_H = (1/\cos\alpha) \cdot \sqrt{(2/\operatorname{tg}\alpha_w \alpha)}$; $Z_\varepsilon = \sqrt{(4 - \varepsilon_\alpha)/3}$; $\varepsilon_\alpha \approx 1,88 - 3,2(1/z_1 + 1/z_2)$; $\sigma_{HP} = 800$ МПа; колеса сталеві; $K_H = 1,5$.

№ 23

Дано: прямозуба конічна відкрита передача; $P_1 = 5$ кВт; $\omega_1 = 157$ с⁻¹; $U = 4$; $z_1 = 20$; $\alpha = 20^\circ$; $\psi_m = 8$; матеріал коліс – сталь 40ХН; допустиме навантаження згину зуба $\sigma_{FP1} = 560$ МПа; коефіцієнт форми зуба $Y_{FS1} = 3,47 + (13,2/z_{v1})$; $K_F = 1,25$; $v_H = 0,85$. Передача ортогональна.

Визначити: $m - ?$; $m_e - ?$; $b - ?$; $d_{e1} - ?$; $d_{e2} - ?$; $d_1 - ?$; $d_2 - ?$; $T_1 - ?$; $T_2 - ?$; $z_2 - ?$; $z_{v1} - ?$; $z_{v2} - ?$; $d_{v1} - ?$; $d_{v2} - ?$; $a_v - ?$; $U_v - ?$.

№ 24

Дано: закрыта косозуба циліндрична передача (колеса сталеві); $T_1 = 50$ Н·м; $\omega_2 = 36$ с⁻¹; $U = 5$; $m_n = 4,5$ мм; $\beta = 18^\circ$; $b_w = 52$ мм; $z_1 = 22$; $\alpha_t = \alpha_{tw} = 20^\circ$.

Визначити: $d_1 - ?$; $d_2 - ?$; $a_w - ?$; $\{d_{v1}; d_{v2}; a_v\}$ (еквівалентні параметри прямозубої передачі, рівномічної із заданою косозубою) $- ?$; $T_2 - ?$; $P_1 - ?$; $F_t - ?$; $F_r - ?$; $F_n - ?$; $m_t - ?$.

№ 25

Дано: прямозуба циліндрична передача з такими даними; $P_1 = 10$ кВт; $n_1 = 1460$ хв⁻¹; $m = 4$ мм; $z_1 = 25$; $z_2 = 75$; $b_2 = 45$ мм; $H_1 = 45$ HRC_e; $H_2 = 40$ HRC_e; $K_H = 1,25$; $\varepsilon_\alpha = 1,8$; $\alpha_t = \alpha_{tw} = 20^\circ$; передача закрита, колеса сталеві.

Перевірити передачу на контактну міцність, прийнявши: $Z_N = 1,5$; $S_H = 1,1$; $Z_V = 0,925v^{0,05}$; $Z_R = 0,95$; $Z_X = 1$; $Z_L = 1$; $Z_E = 190$ – для $E_1 = E_2 = 2,1 \cdot 10^5$ МПа та $\mu_1 = \mu_2 = 0,3$.

№ 26

Дано: черв'ячна передача; $P_2 = 2$ кВт; $\omega_2 = 7$ с⁻¹; $q = 0,25 \cdot z_2$; $z_2 = 50$; $x = 0$; $f = 0,08$; $\sigma_{HP2} = 190$ МПа; $K_H = 1$; $\gamma_w = 10^\circ$; $\alpha = 20^\circ$; $\varepsilon_\alpha = 1,8$; $\delta = 50^\circ$; $\eta_{з.п.} = 0,98$ – к.к.д. зубчастої пари.

Визначити: d_1 – ?; d_2 – ?; a_w – ?; z_1 – ?; P_1 – ?; $\eta_{ч.п.}$ – ?; F_{t1} – ?; F_{r1} – ?; F_n – ?; F_{a1} – ?; l_Σ (сумарна довжина контактних ліній) – ?; $U_{ч.п.}$ – ?.

№ 27

Дано: закрита прямозуба циліндрична передача зі сталевими колесами; $T_2 = 420$ Н·м; $z_1 = 25$; $\psi_{ba} = 0,412$; $K_{H\beta} = 1,4$; $\varepsilon_\beta = 0,8$; $\sigma_{HP} = 800$ МПа; $\alpha_t = \alpha_{tw} = 20^\circ$; $\omega_1 = 157$ с⁻¹; $U = 5$.

Визначити: a_w – ?; m – ?; T_1 – ?; ω_2 – ?; P_1 – ?; d_1 – ?; d_2 – ?; z_2 – ?; F_t – ?; F_r – ?; F_n – ?; $b_w = b_2$ – ?; w_n – питоме нормальне навантаження, прийнявши $K_H = 1,2 \cdot K_{H\beta}$ та $\varepsilon_\alpha \approx 1,88 - 3,2 \cdot (z_1^{-1} + z_2^{-1})$.

№ 28

Дано: ланцюгова передача (ланцюг типу ПР); $T_1 = 42$ Н·м; $\omega_1 = 150$ с⁻¹; $U = 3,5$; $a_{\min} = 30 \cdot p_t$; $\eta_{л.п.} = 0,93$; $p_t = 25,4$ мм; $k_e = 2,7$; $k_d = 1,2$; $k_m = 1$; $[p_0] = 20$ МПа; $\eta_{п.} = 0,99$; $k_r = 1,05$.

Визначити: z_1 – ?; z_2 – ?; d_1 – ?; d_2 – ?; z_3 – ?; a_y – ?; P_1 – ?; P_2 – ?; T_2 – ?; F_t – ?; $[F_t]$ – ?; F_r – ?.

№ 29

Дано: відкрита косозуба циліндрична передача зі сталевими колесами; $T_2 = 530$ Н·м; $z_1 = 45$; $U = 5$; $\psi_{bd} = 0,6$; $K_{F\beta} = 1,7$; $\varepsilon_\beta = 0,8$; $\sigma_{FP1} = 120$ МПа; $\beta = 10^\circ$; $Y_{FS1} = 3,76$; $\alpha_t = \alpha_{tw} = 20^\circ$; $\omega_1 = 100$ с⁻¹.

Визначити: m_n – ?; m_t – ?; d_1 – ?; d_2 – ?; a_w – ?; T_1 – ?; P_1 – ?; z_2 – ?; F_t – ?; F_r – ?; F_n – ?; F_a – ?.

№ 30

Дано: косозуба циліндрична закрыта передача; $\omega_1 = 150 \text{ с}^{-1}$; $n_2 = 478 \text{ хв}^{-1}$; $\beta = 14^\circ$; $P_1 = 2 \text{ кВт}$; $\sigma_{HP} = 500 \text{ МПа}$; $K_{H\beta} = 1,3$; $\psi_{ba} = 0,315$; $\alpha_t = \alpha_{tw} = 20^\circ$; $z_1 = 20$; колеса сталеві:

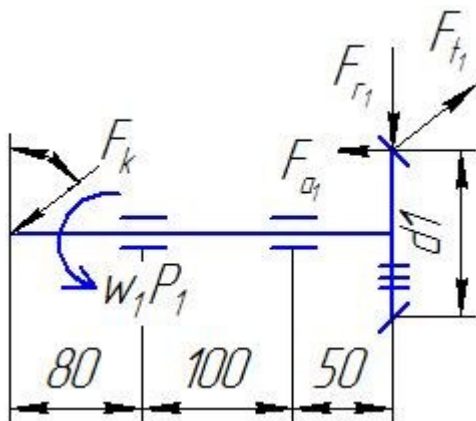
Визначити: $a_w - ?$; $d_1 - ?$; $d_2 - ?$; $m_n - ?$; $m_t - ?$; $b = b_w - ?$; $F_{t1} - ?$; $F_{r1} - ?$; $F_n - ?$; $F_{a1} - ?$.

№ 31

Дано: косозуба циліндрична закрыта передача; $T_1 = 530 \text{ Н}\cdot\text{м}$; $U = 4$; $n_1 = 1490 \text{ хв}^{-1}$; $\beta = 18^\circ$; $H_2 = 37 \text{ HRC}_e$; $Z_{N1} = 1,5$; $Z_{N2} = 1,2$; $Z_V \cdot Z_L \cdot Z_R \cdot Z_X = 0,9$; $S_{H1} = S_{H2} = 1,2$; $K_{H\beta} = 1,25$; $\alpha_t = \alpha_{tw} = 20^\circ$; $\psi_{bd} = 0,9$; $z_1 = 25$; передача закрыта, колеса сталеві.

Визначити: $d_{w1} - ?$; $d_{w2} - ?$; $a_w - ?$; $m_n - ?$; $m_t - ?$; $z_2 - ?$; $\omega_2 - ?$; $T_2 - ?$; $P_1 - ?$; $F_t - ?$; $F_r - ?$; $F_n - ?$; $F_a - ?$.

№ 32

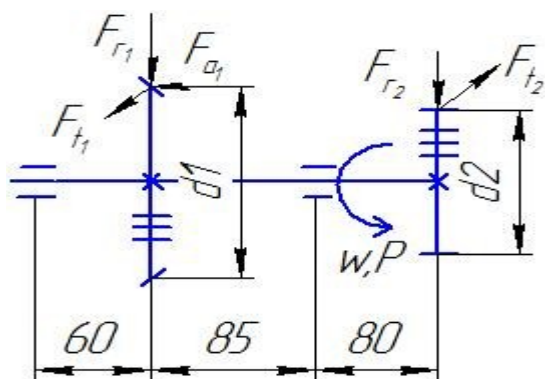
Дано: схема навантаження вала-шестерні конічної прямозубої передачі з $U = 4$; $P_1 = 4 \text{ кВт}$; $\omega = 150 \text{ с}^{-1}$; $d_1 = 40 \text{ мм}$ – середній діаметр шестерні; $[\sigma_{-1}]_{зг} = 65 \text{ МПа}$; – допустиме напруження на згин матеріалу вала для симетричного циклу; $(\sigma_T/\tau_T)^2 = 3$; $F_k = 300 \text{ Н}$; $E = 2,15 \cdot 10^5 \text{ МПа}$.

Визначити: $F_{t1} - ?$; $F_{a1} - ?$; $F_{r1} - ?$; $T_1 - ?$; $M_{зг}$ та $M_{зв}$ – в небезпечному перерізі; R_i – реакції в опорах вала; d – діаметр вала в небезпечному перерізі і під опорами.

Лінійні відстані між опорами та деталями, установленими на валу, в мм.

Лінійні відстані між опорами та деталями, установленими на валу, в мм.

№ 33

Дано: схема навантаження вала; $d_1 = 250 \text{ мм}$ – середній діаметр прямозубого колеса конічної передачі з $U = 4$; $d_2 = 68 \text{ мм}$ – шестерня відкритої прямозубої передачі; $\omega = 50 \text{ с}^{-1}$; $P = 12 \text{ кВт}$; $\alpha = 20^\circ$ – кут профілю зуба на колесах; $E = 2 \cdot 10^{11} \text{ МПа}$; $[\sigma_{-1}]_{зг} = 60 \text{ МПа}$.

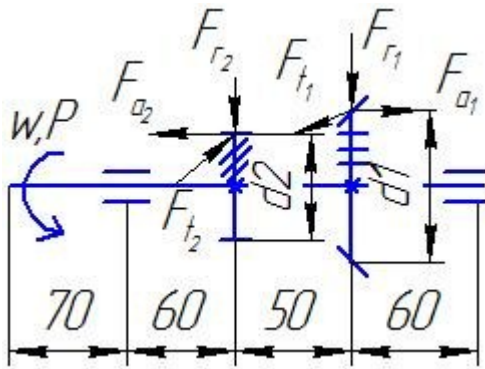
Визначити: $F_{t1} - ?$; $F_{r2} - ?$; $F_{a1} - ?$; $F_{r1} - ?$; $F_{r2} - ?$; $T - ?$; R_i – сумарні опорні

реакції; діаметр вала в небезпечному перерізі.

Лінійні відстані між опорами та деталями, установленими на валу, в мм.

№ 34

Дано: схема навантаження вала, де $\omega = 50 \text{ c}^{-1}$; $P_2 = 8 \text{ кВт}$; $F_k = 400 \text{ Н}$; $U_k = 4$ – передаточне число конічної передачі; $d_1 = 280 \text{ мм}$ – середній діаметр конічного колеса; $d_2 = 68 \text{ мм}$ – ділительний діаметр циліндричного косозубого колеса; $\beta = 18^\circ$; $[\sigma_{-1}]_{\text{зг}} = 65 \text{ МПа}$ – допустиме напруження згину матеріалу вала; $\alpha = 20^\circ$; $(\sigma_T/\tau_T)^2 = 4$.

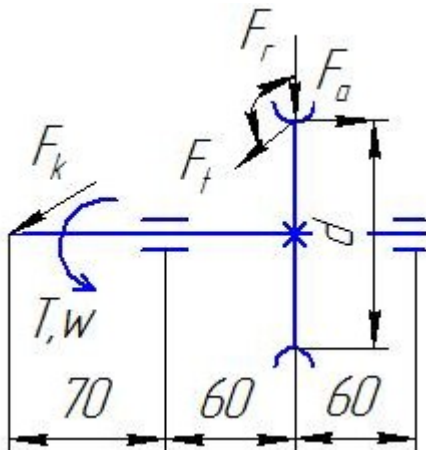

Визначити: F_{t1} – ?; F_{r2} – ?; F_{a1} – ?; F_{a2} – ?; F_{r1} – ?; F_{r2} – ?; T – ?; $M_{\Sigma \text{зг}}$ – ?; $M_{\text{зв}}$ – ?; R_i – реакції опор вала; d_b – діаметр вала в небезпечному перерізі.

Лінійні відстані між опорами та деталями,

установленими на валу, в мм.

№ 35

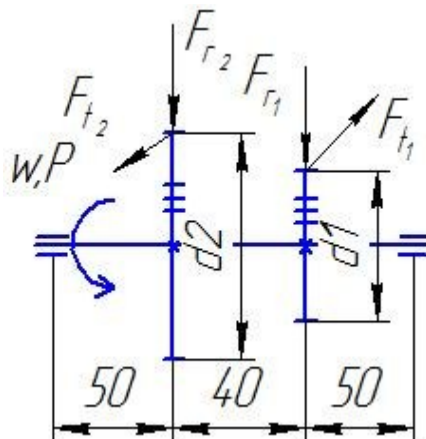

Дано: схема навантаження вала черв'ячного колеса; $T_1 = 450 \text{ Н}\cdot\text{м}$; $\omega = 10 \text{ c}^{-1}$; $\gamma_w = 15^\circ$; $f' = 0,02$; $d = 310 \text{ мм}$; $F_k = 420 \text{ Н}$; $[\sigma_{-1}] = 65 \text{ МПа}$ – допустиме напруження згину матеріалу вала; $\alpha = 20^\circ$; $(\sigma_T/\tau_T)^2 = 4$.

Визначити: F_t – ?; F_r – ?; F_a – ?; P – ?; $M_{\Sigma \text{зг}}$ – ?; $M_{\text{зв}}$ – ?; R_i – реакції опор вала; d_b – діаметр вала в небезпечному перерізі.

Лінійні відстані між опорами та деталями, установленими на валу, в мм.

№ 36

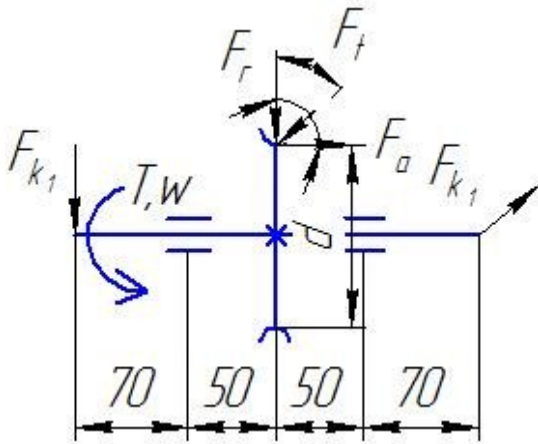
Дано: схема навантаження вала; $P = 15 \text{ кВт}$; $\omega = 100 \text{ c}^{-1}$; $d_1 = 60 \text{ мм}$; $\alpha = 20^\circ$; $d_2 = 350 \text{ мм}$; $[\sigma_{-1}] = 65 \text{ МПа}$ – допустиме напруження згину матеріалу вала; $(\sigma_T/\tau_T)^2 = 3$.

Визначити: F_{t1} – ?; F_{t2} – ?; F_{r1} – ?; F_{r2} – ?; T – ?; $M_{\Sigma \text{зг}}$ – ?; $M_{\text{зв}}$ – ?; d_b – діаметр вала в небезпечному перерізі; R_i – реакції опор вала.

Лінійні відстані між опорами та деталями, установленими на валу, в мм.

№ 37

Дано: схема навантаження вала; $T_1 = 420 \text{ Н}\cdot\text{м}$; $\omega = 8 \text{ с}^{-1}$; $\gamma_w = 15^\circ$; $\rho' = 6,5^\circ$; $\alpha = 20^\circ$; $F_{k1} = 400 \text{ Н}$; $F_{k2} = 420 \text{ Н}$; $(F_{k1} + F_{k2})$; $d = 400 \text{ мм}$; $[\sigma_{-1}] = 60 \text{ МПа}$ – допустиме напруження згину матеріалу вала; $(\sigma_T/\tau_T)^2 = 3$.

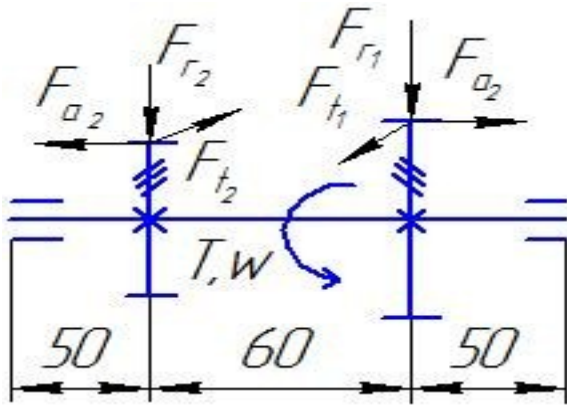

Визначити: F_t – ?; F_r – ?; F_a – ?; $M_{\Sigma\text{ЗГ}}$ – ?; R_i – реакції в опорах вала; $M_{\Sigma\text{ЗГ}}$ – ?; $M_{\text{ЗВ}}$ – ?; d_B – діаметр вала в небезпечному перерізі.

Лінійні відстані між опорами та деталями, установленими на валу, в мм.

№ 38

Дано: схема навантаження вала, де $T_1 = 130 \text{ Н}\cdot\text{м}$; $\omega = 40 \text{ с}^{-1}$; $\beta_1 = 16^\circ$; $\beta_2 = 18^\circ$; $\alpha_{tw} = \alpha = 20^\circ$; $[\sigma_{-1}]_{\text{ЗГ}} = 65 \text{ МПа}$; $m_{n1} = m_{n2} = 4 \text{ мм}$; $z_{1(K1)} = 66$; $z_{1(K2)} = 20$.

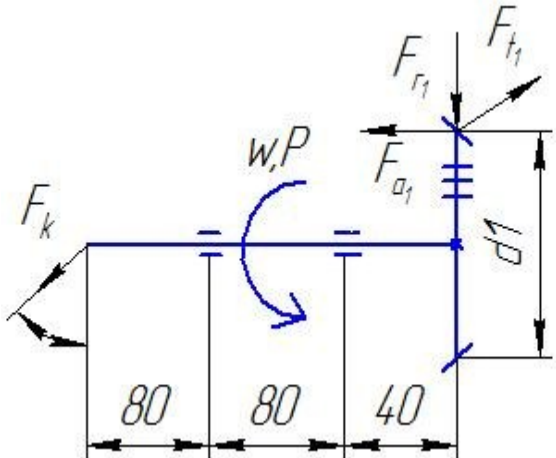

Визначити: F_{t1} – ?; F_{r2} – ?; F_{a1} – ?; F_{a2} – ?; F_{r1} – ?; F_{r2} – ?; P – потужність на валу; R_i – сумарні опорні реакції; побудувати епюри $M_{\text{ЗВ}}$ та T ; визначити діаметр вала в небезпечному перерізі за $(\sigma_T/\tau_T)^2 = 3$.

Лінійні відстані між опорами та деталями, установленими на валу, в мм.

№ 39

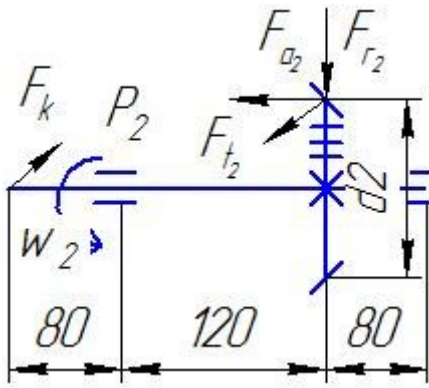
Дано: схема навантаження вала; $P = 4 \text{ кВт}$; $\omega = 150 \text{ с}^{-1}$; $d_1 = 60 \text{ мм}$; $F_k = 400 \text{ Н}$; $U = 4$; $\alpha = 20^\circ$; $[\sigma_{-1}] = 65 \text{ МПа}$ – допустиме напруження згину матеріалу вала; $(\sigma_T/\tau_T)^2 = 4$.

Визначити: F_{t1} – ?; F_{r1} – ?; T – ?; F_a – ?; $M_{\Sigma\text{ЗГ}}$ – ?; $M_{\text{ЗВ}}$ – ?; R_i – ?; d_B – діаметр вала в небезпечному перерізі.

Лінійні відстані між опорами та деталями, установленими на валу, в мм.

№ 40

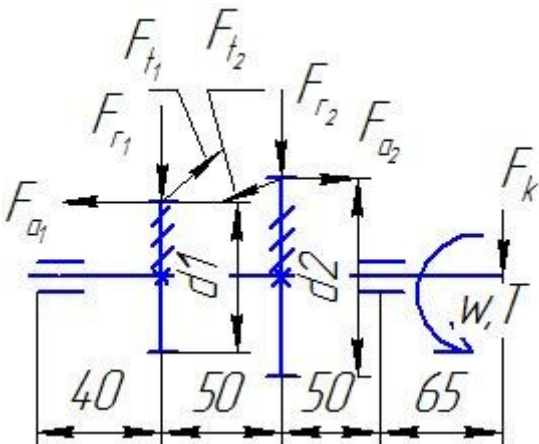

Дано: схема навантаження вала; $P_2 = 3 \text{ кВт}$;
 $\omega_2 = 50 \text{ с}^{-1}$; $F_k = 250 \text{ Н}$; $d_2 = 300 \text{ мм}$; $U = 3$;
 $\alpha = 20^\circ$; $(\sigma_T/\tau_T)^2 = 3$; $[\sigma_{-1}]_{\text{зг}} = 60 \text{ МПа}$.

Визначити: $F_{t2} - ?$; $F_{a2} - ?$; $F_{r2} - ?$; R_i – реакції в опорах вала; $M_{\Sigma \text{зг max}} - ?$; $M_{\text{зв max}} - ?$; перевірити вал на статичну міцність: $\sigma_{\text{екв}} < [\sigma_{-1}]_{\text{зг}}$.

Лінійні відстані між опорами та деталями, установленими на валу, в мм.

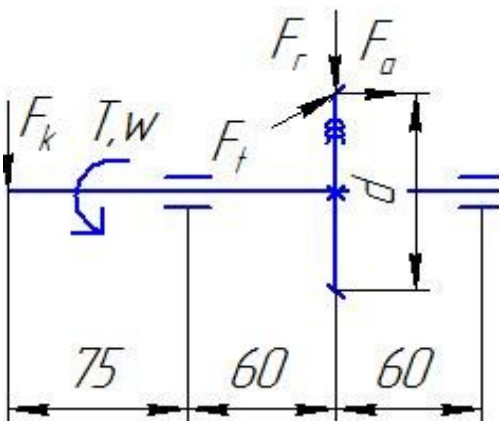
№ 41

Дано: схема навантаження вала;
 $T_1 = 125 \text{ Н}\cdot\text{м}$; $\omega = 70 \text{ с}^{-1}$; $F_k = 450 \text{ Н}$;
 $d_1 = 50 \text{ мм}$; $d_2 = 200 \text{ мм}$; $\beta_1 = 16^\circ$; $\alpha_{\text{tw}} = \alpha = 20^\circ$;
 $\beta_2 = 14^\circ$; $[\sigma_{-1}]_{\text{зг}} = 65 \text{ МПа}$;
 $(\sigma_T/\tau_T)^2 = 4$.
 Визначити: $F_{t1} - ?$; $F_{r2} - ?$;
 $F_{a1} - ?$; $F_{a2} - ?$; $F_{r1} - ?$; $F_{r2} - ?$; R_i – опорні (сумарні) реакції; $P - ?$; діаметр вала в небезпечному перерізі.

Лінійні відстані між опорами та деталями, установленими на валу, в мм.

№ 42

Дано: схема навантаження вала;
 $T_1 = 100 \text{ Н}\cdot\text{м}$; $\omega = 50 \text{ с}^{-1}$; $U_{\text{к.п}} = 4$; $F_k = 350 \text{ Н}$;
 $[\sigma_{-1}] = 60 \text{ МПа}$ – допустиме напруження згину матеріалу вала; $\beta_m = 35^\circ$; $\alpha_n = 20^\circ$;
 $d = 80 \text{ мм}$; напрям лінії зуба збігається з напрямом обертання колеса; $(\sigma_T/\tau_T)^2 = 4$.

Визначити: $F_t - ?$; $F_r - ?$; $F_a - ?$; $M_{\Sigma \text{зг}} - ?$;
 $M_{\text{зв}} - ?$; $d_{\text{в}}$ – діаметр вала в небезпечному перерізі; R_i – реакції опор вала.

Лінійні відстані між опорами та деталями, установленими на валу, в мм.